Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

Газетамиз 1991 йил 1 январдан чиқа бошлади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг газетаси

17 НОЯБРЬ, СЕШАНБА № 224 (475). 1992 йил

Сотувда эркин нархда.

ҒАЛАБА МУБОРАК, НАМАНГАНЛИК ПАХТАКОРЛАР!

ИШОНЧ ЁРЛИҒИ ТОПШИРИЛДИ

Австрия Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган доктор Фридрих Бауэр мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовга ишонч ёрлиғини топширди.
Элчи Австрия билан Ўзбекистон ўртасида дипломатия алоқаларининг ўрнатилиши мамлакатларимизнинг қизғин иқтисодий ва сиёсий ҳамкорлигига хизмат қилади, деб ишонч билдирди.

Ислом Каримов Марказий Европада жойлашган Австрия Республикасининг минтақадаги ва дунёдаги бошқа давлатлар билан иқтисодий ҳамкорлик соҳасида орттирган тажрибалари бозор иқтисодиётига ўтаётган мамлакатимиз учун ибратлидир, деди. Давлат бошлиғи Ўзбекистон билан Австрия ўртасида дипломатия алоқалари ўрнатилгандан сўнг мамлакатларимиз халқ хўжалигининг барча соҳаларида ўзаро ҳамкорлик фойдали ва давомий бўлажак, деб умид билдирди.

Ишонч ёрлиғини топшириш маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири У. Абдураззоқов ҳозир бўлди.

АВСТРИЯ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВА МУХТОР ЭЛЧИСИ

ДОКТОР ФРИДРИХ БАУЭР

Доктор Фридрих Бауэр Вена шаҳрида 1930 йил 23 октябрда туғилган.

1948—1953 йиллар — Вена дорилфунуни ҳуқуқ ва ижтимоий-сиёсий фанлар факультетида ўқиди

1953 йили — ҳуқуқшунослик фанлари доктори унвони берилди

1953—1955 йиллар — Ташқи ишлар федерал идорасида атташе вазифасида хизмат

1955—1958 йиллар—Австрия канцлери девонида ташқи ишлар бўлимида атташе вазифасида хизмат

1958—1960 йиллар — Австриянинг Белграддаги (Югославия) элчихонасида атташе

1960—1963 йиллар — Ташқи ишлар федерал вазирлигида маслаҳатчи

1963—1967 йиллар — Австриянинг Тель-Авивдаги (Исроил) элчихонасида маслаҳатчи

1967—1970 йиллар — Ташқи ишлар федерал вазирлигининг маслаҳатчиси — ишлар вакили

1970—1973 йиллар — Ташқи ишлар федерал вазирлигининг халқаро анжуманлар ва ташкилотлар бўйича бюроси мудири

1973—1977 йиллар — Австриянинг Берлиндаги (ГДР) элчиси

1977—1979 йиллар — Ташқи ишлар федерал вазирлиги сиёсий бошқармасининг бўлим бошлиғи ва сиёсий мудир ўринбосари

1979 йил — Ташқи ишлар федерал вазирлигининг элчи унвонидаги сиёсий бошқарма мудири

1983 йил — Ташқи ишлар бўйича бош котибнинг ўринбосари

1986—1990 йиллар — Австриянинг Бонндаги (ГФР) элчиси

1992 йил май ойидан бошлаб Австриянинг Москвадаги элчиси.

1992 йил июнь ойидан бошлаб Австрия Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги ўриндошлик бўйича фавқулодда ва мухтор элчиси.

Инглиз, француз, рус, испан, можар, олмон тилларини билади.

Оилали, бир қизи бор.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги.

В. П. ЧКАЛОВ НОМЛИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЖАМОАСИГА

Азиз дўстлар!

Сизларни кўпгина ўзбекистонликлар учун қадрдон бўлиб қолган корхонага асос солинган куннинг 60 йиллиги билан чин кўнгилдан табриклайман.

Самолётсозлар жамоаси босиб ўтган шонли йўл ватанпарварлик, фуқаролик, байналмилаллик бурчига муносабатнинг гўзал намунаси, меҳнатдаги қаҳрамонликнинг ажойиб мактабидир.

Бирлашмада яратилаётган қанотли машиналарни ер куррасининг энг олис жойларида ҳам яхши биладилар. Ишчилар, муҳандислар, конструкторлар заводнинг биринчи бош учувчиси Валерий Павлович Чкаловнинг ер куррасини айланиб учиш ҳақидаги орзусини рўёбга чиқарганликлари билан ҳақли равишда фахрланаверсалар бўлади. Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг жамоаси фан-техника тараққиётининг олдинги маррасида турибди, ватан ва жаҳон машинасозлигининг саркорларидан бири, Ўзбекистон машинасозлик саноатининг байроқдоридир.

Шу кунларда эҳтиёт қилиб сақланаётган ва самолётсозларнинг янги авлодларига сингдирилаётган халқлар дўстлиги, ўзаро ёрдам анъаналари, фуқаролик бурчи туйғуси ва ҳар бир халққа азиз бўлган маънавий қадриятлар бебаҳо аҳамият касб этмоқда. Бу — жамоангизнинг зўр ҳаётий кучидан далолат беради, унинг янги шонли зафарлари учун гаров бўлади.

Азиз дўстлар, ходимларга ва самолётсозларнинг оилаларига эзгулик, тинчлик, омонэсонлик, бахт-саодат ва сиҳат-саломатлик тилаб билдирган самимий истакларимни қабул этгайсиз.

Эҳтиром билан

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

В. П. ЧКАЛОВ НОМЛИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ ИШЧИЛАРИ, ИНЖЕНЕР-ТЕХНИК ХОДИМЛАРИ ВА ХИЗМАТЧИЛАРИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН МЕҲНАТ ЖАМОАЛАРИГА, БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРИГА

МУРОЖААТНОМАСИ

Азиз ватандошлар!

Бизнинг В. П. Чкалов номли авиация бирлашмамиз кўп минг кишилик жамоаси ўзининг 60 йиллигини нишонлаётган кунларда Ўзбекистон Республикасининг меҳнат жамоаларига, барча меҳнаткашларига мурожаат этиб, барча меҳнат аҳлини фуқаролар тинчлигига ва миллатлараро тотувликка эришиш учун жипслашишга даъват қиламиз.

Бозор иқтисодиётига ўтишнинг ҳаммамиз учун оғир давридан, собиқ Иттифоқ парчаланиб, хўжалик алоқалари барбод бўлганидан кейин вужудга келган мушкул ижтимоий-иқтисодий вазиятдан муайян сиёсий кучлар турли ижтимоий, сиёсий ва миллий гуруҳларни бир-бирига қарама-қарши қўйиш, қасддан муаммолар келтириб чиқариш ва эҳтиросларни авж олдириш учун фойдаланиб қолишлари мумкин.

Ҳозир, Ўзбекистон Президенти И. А. Каримов ва республика ҳукумати ўтказаётган оқилона ички ва ташқи сиёсат туфайли, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш масалаларига доимий эътибор берилаётгани, барча ҳокимият органларининг амалий ўзаро ҳамкорлиги, халқнинг онглилиги ва донолиги туфайли Ўзбекистон ларзалардан омон сақланмоқда, бир меъёрдаги турмуш ва меҳнат маромп таъминланмоқда.

Бизнинг вазифамиз — эришилган натижаларни мустаҳкамлашдан, мустақил республиканинг тақдири учун масъулият намоён этишдан иборат. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ҳажмларини кўпайтириш соҳасида самарали ишлаганда, республика тақдири учун шахсан масъулиятни англаган тақдирдагина кўнгилдаги натижаларга эришиш мумкин.

Тошкент самолётсозлари сизларга мурожаат этиб, бизнинг юртимизда ҳозир баъзи минтақаларда рўй бераётганига ўхшаш воқеаларга йўл қўймасликка чақиришни ўз бурчлари, деб ҳисоблайдилар. Ўша минтақалардаги сиёсий зиддиятлар, сиёсатбозларнинг бемулоҳазалиги натижасида ҳеч бир гуноҳсиз кишиларнинг қони тўкилмоқда. Буларнинг ҳаммаси энг оддий инсонгарчиликка хилоф бўлиб, халқларга беқиёс қайғу ва кулфат келтирмоқда.

Ўйлаймизки, Ўзбекистон меҳнаткашлари бу воқеаларнинг сабабларини фаҳмлаб олдилар, бизнинг жамиятимизда можарога йўл қўймайдилар, сиёсий барқарорлик ва фуқаролар тинчлигини бутун чоралар билан сақлаб қоладилар. Ҳар биримиз қалб амри, виждонимиз билан умумий хонадонимизда тинчлик ва тотувликни янада мустаҳкамлашда шахсан қатнашайлик, унинг тақдири учун юксак масъулият кўрсатайлик, миллати ва эътиқодидан қатъи назар жамики меҳнат аҳлининг бирлигини англашимизни намойиш қилайлик.

НАМАНГАН ВИЛОЯТИНИНГ ПАХТАКОРЛАРИГА, МЕХАНИЗАТОРЛАРИГА, ҚИШЛОҚ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ МУТАХАССИСЛАРИГА, БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРИГА

Қадрли дўстлар!

Сизларни Наманган деҳқонларининг катта меҳнат зафари билан табриклашдан беҳад бахтиёрман.

Бу ғалаба, биринчи навбатда, об-ҳаво инжиқликларига ўз ирода ва матонатини қарши қўя олган тадбиркорларнинг, эл-юрт учун ўзини аямаган оддий меҳнаткашларнинг ва кунни тунга улаб меҳнат қилган фидойи деҳқонларнинг ғалабасидир.

Хирмондаги ҳосил, шубҳасиз, эл-юртнинг бойлигидир, айни пайтда у тангри инъом этган халқ насибасидир. Унинг ҳар бир мисқолини нестнобуд қилмай йиғиб-териб олиш ва халқ бойлигини кўпайтириш шу куннинг муҳим вазифасидир.

Пок ниятли Наманган аҳлининг меҳнат шижоатига мен доимо чуқур ҳурмат билан қарайман. Наманган ўзининг маърифатпарварлари ва зукко кишилари билан бир қаторда заҳматкаш деҳқонлари ва бунёдкор сиймолари билан ҳам ном қозониб келган. Наманганликларнинг мустақиллик довонидаги катта ғалабасидан ғоят мамнунман. Бу ғалаба барча холис ниятли кишиларнинг келажакка бўлган ишончини янада мустаҳкамлайди.

Барча меҳнат аҳлига энг самимий истаклар тилаб қоламан.

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

Бургутали РАПИҒАЛИЕВ,

вилоят ҳокими

«Ўзбекнинг танглайи пахта билан кўтарилади» деса, ишониш керак. «Пахта — халқимизнинг миллий ифтихори» деса, ҳурсанд бўлиш лозим. Нега? Бизнинг яхши-ю ёмон кунларимиз шу сермеҳнат, баракали экин шарофатидан. Бирор жойга борсангиз, «Қаердан бўладилар, мулла ака», деб сўрашади. Фалон жойданман, дейсиз. «Режа тўлдими?» «Ҳа», деб жавоб берасиз кўкрак кериб. Суҳбатдошингиз ҳам роҳатланади. Йўқса, мулзам бўласиз.

Худога шукур, бу йил бизга омад кулиб боқди. Қабул пунктларига 310 минг тонна пахта жўнатилиб, йиллик режа ошириб уддаланди. Унинг 30 минг тоннаси уруғликдир.

Ғалабанинг ўзи келгани йўқ. Кетма-кет юз берган офат туфайли 50 минг гектар ерга чигит қайта-қайта экилди. Устига устак, ҳарорат паст келди. Оқибатда пахта кечки бўлиб қолди. Бироқ йиғим-терим уюшқоқлик билан ўтказилгани зафаримизни тезлаштирди.

Меҳнат муваффақиятига, айниқса Чортоқ, Янгиқўрғон, Норин, Поп ва Тўрақўрғон районларининг деҳқонлари салмоқли ҳисса қўшишди. Мавжуд 141 та хўжаликнинг тенг ярми режани барвақт бажарди. Мен бу ўринда ўнлаб жамоалар раҳбарлари, юзлаб бригада ва звено етакчилари, теримчилару ҳашарчиларнинг номларини фахрланиб тилга олишим мумкин. Уларнинг ҳаммаси иззат-икромга муносибдирлар.

Ютуқнинг омиллари нимада? Биринчиси халқнинг, мутахассислару фаолларнинг раҳбариятга ишончида, деб биламан. Нега дерсиз? Эсимда бор, вилоят кенгашининг ташкилий сессиясида очиқ-ошкора гап борди. «Дарахт илдизсиз яшолмайди. Менинг илдизларим — сиз, фаолларсиз. Эл фаровонлиги учун ваколатим доирасида қаттиқ ишлайман», — дедим. Депутатлар ноумид қолдиришмади. Қўллаб-қувватлашди. Ҳа, ишончда гап кўп экан.

Ўз навбатида биз ҳам уларга мустақиллик ва эркинлик ваъда қилдик. Бошқарув идораларининг илиқ хоналарида ўтириб олиб, ҳуда-беҳуда топшириқлар бериш барҳам топди.

Қишлоқ хўжалигида иш юритишнинг мақбул усуллари жорий этилди. Ижарачилар, оилавий пудратчилар сони кўпайди. Бу — иккинчиси. Учинчи омил шуки, илм-фан ютуқлари, илғорлар тажрибаси амалиётга кенг татбиқ қилиниши, алмашлаб экиш, чигитни ўғит солинган пуштага қадаш, қатор ораларига ишлов бериш муддатларини қисқартириш тадбирлари ғўза ривожига ривож қўшди.

Мавсум бошланиши биланоқ далаларда 151 минг киши этак боғлаб пахта терди. Оммавий сафарбарлик шов-шувларсиз амалга оширилди. Нега? Президентимизнинг фармонига кўра, теримчилар ва ҳайдовчилар терган пахтага ҳақ тўлаш миқдори кўпайтирилганлиги суръатни оширишда асосий мезон бўлди. Моддий манфаатдорлик ҳаммани далага отлантирди. Юзлаб чеварлар бугунгача 6—11 тоннадан дурдона териб топширишди. Хусусан, Учқўрғон районидаги «Андижон» жамоа хўжалигидан Ҳафиза Нуриддинова, Задарё районидаги «Гулбоғ» давлат хўжалигидан Олия Шерқўзиева; Косонсой районидаги «Правда» жамоа хўжалигидан Ҳайитхон Нишонова каби теримчилар, задарёлик Содиқжон Қурбонов, норинлик Абдуназар Тўхтаров, поплик Абдурашид Бойназаров сингари механик-ҳайдовчилар хирмонга барака киритдилар. Шунингдек, вилоят кенгаши аграр масалалар, озиқ-овқат ва сув хўжалиги доимий комиссиясининг раиси Тельман Иномов, унинг котиби Ҳакимжон Ҳошимов, вилоят Кенгаши депутатлари Абдусалом Ғафуров, Муталжон Раҳматов ва бошқалар тармоқни ривожлантириш ишига муносиб ҳисса қўшдилар.

Сўнгги йилларда шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги азалий ҳамкорлик унутилаётган эди. Биз ана шу қўшничилик ришталарини мустаҳкамлаш мақсадида ҳашарчилар ёрдамини уюштирдик. Наманган саноат технологияси олийгоҳи, индустрлаштириш билимгоҳининг толибу толибалари, «Юлдуз» тикувчилик бирлашмаси ишчи-хизматчилари мавсум мобайнида пахтакорларга камарбаста бўлишди. Хўжаликлар, бригадалар, ҳашарчилар ўртасида ташкил этилган беллашувларга ҳар беш кунда якун ясалди. Илғорлар моддий ва маънавий рағбатлантирилди.

Деҳқончилик-саноат тизимида ишловчиларнинг ўртача йиллик даромади йил охиригача 30—35 минг сўмни ташкил этади. Негаки, вилоят бўйича қишлоқ хўжалигидан олинажак пул даромади 12, соф фойда эса 2,5 миллиард сўмга етади. Бунга яна 30 фоизли қўшимча қиймат солиғи бекор қилиниши ва пахта харид нархи оширилишидан тушадиган 4,5 миллиард сўмни ҳам қўшинг. Келгусида элимиз бой бўлади, албатта.

Режа бажарилса-да, далаларда ҳали ҳосил мўл. Вилоятимиз меҳнаткашлари ялпи пахта хирмонини 324 минг тоннага, гектар ҳосилдорлигини эса 30 центнерга етказиш йўлида астойдил меҳнат қилмоқдалар.

ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК МУСТАҲКАМЛАНАВЕРСИН

13 ноябрь куни Москвада Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ҳукумат раҳбарлари даражасида иккала мамлакат ўртасидаги 1993 йилги савдо-иқтисодий алоқаларни ривожлантиришнинг истиқболлари муҳокама қилинди. Россия Федерацияси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасида савдо муносабатлари ва ўзаро савдо ваколатхоналари ташкил этиш тўғрисида бир қатор битимлар имзоланди. Ўзбекистон Республикаси делегациясига Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А. Муталов, Россия Федерацияси делегациясига Россия ҳукуматининг раиси вазифасини бажарувчи Е. Т. Гайдар бошчилик қилди.

Россия Федерацияси ва Ўзбекистон Республикаси ҳукуматлари 1992 йил 30 майда тузилган мамлакатларимиз ўртасида давлатлараро муносабатларнинг асослари, дўстлик ва ҳамкорлик ҳақидаги шартнома қоидаларига амал қилиб, ўзаро манфаатдорлик негизида Россия билан Ўзбекистон ўртасидаги савдо-иқтисодий ҳамкорликни ривожлантиришга ҳаракат қилиб, ҳар бир давлатнинг мустақил ташқи иқтисодий сиёсат ўтказиш ва тегишли халқаро мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлаш қонуний ҳуқуқига асосланиб, Россия Федерацияси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасида савдо муносабатлари тўғрисидаги битимни имзоладилар, шу битимга мувофиқ Россия Федерацияси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги савдо муносабатлари эркин савдо тартибида амалга оширилади, деб аҳдлашиб олдилар.

Аҳдлашувчи томонлар бир томоннинг бож ҳудудидан, иккинчи томоннинг бож ҳудудига юборишга мўлжалланган моллар четга чиқарилиши ёки келтирилишига бир хил амал қиладиган бож пошлиналари, солиқлари ва йиғимларини қўлламайдилар. Томонлар ушбу битим доирасида молларни четга чиқариш ёки четдан мол олиб келишга миқдорий чеклашларни ёки шунга ўхшаш чораларни қўлланишдан тийилиб турадилар. Миқдорий чеклашларни қўллаш муносабати билан вужудга келадиган ҳамма масалаларни улар маслаҳатлашув йўли билан ҳал қиладилар.

Қоида тариқасида бир-биридан харид этилган молларни экспорт қилиш таъқиқланади, шунингдек уларга тариф ва нотариф йўли билан бошқариш чоралари қўлланадиган молларнинг рўйхати белгиланади. Бундай моллар учинчи мамлакатларга мазкур моллар ишлаб чиқарилган мамлакат давлат идоралари вакилларининг ёзма розилиги билан ва улар белгилаб берган шартлар асосидагина экспорт қилиниши мумкин.

Томонларнинг ўз ҳудудларидан юкларни бемалол ўтказиш қоидасига риоя этишлари ушбу шартнома мақсадларига эришишнинг муҳим шарти ҳамда уларнинг халқаро меҳнат тақсимоти ва кооперациялаш тизимига қўшилиш жараёни муҳим жиҳатидир. Шу муносабат билан ҳар бир томон бошқа томоннинг ёки учинчи мамлакатнинг бож ҳудудидан келаётган ва бошқа томоннинг ёки ҳар қандай учинчи мамлакатнинг ҳудудига мўлжалланган моллар ўз ҳудудидан тўсқинликсиз ўтишини таъминлайди. Томонлар экспортни назорат қилиш юзасидан келишилган сиёсатни ўтказиш мақсадида давлатлараро мувофиқлаштириш кенгашини тузишлари мумкин.

Мазкур битимни талқин этиш ёки қўлланиш хусусида аҳдлашувчи томонлар ўртасида чиққан низолар музокаралар йўли билан ҳал қилинади.

Россия Федерацияси ҳукумати билан Ўзбекистон Республикаси ҳукумати ўртасида 1993 йилда савдо-иқтисодий ҳамкорлик тўғрисидаги битим ҳам имзоланди. Икки давлат ўртасидаги савдо-иқтисодий муносабатларни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш мақсадида, иккала давлат ҳуқуқий шахслари ва фуқаролари ўртасида бозор муносабатлари ривожланиши учун қулай шарт-шароитларни яратиш зарурлигига асосланиб, томонлар Россия Федерацияси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги савдо-иқтисодий ҳамкорлик ўзаро манфаатдорлик қоидаларига асосланади деб келишиб олдилар.

(Давоми 2-бетда).

ХХР ДАВЛАТ КЕНГАШИ АЪЗОСИ, ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРИ ЦЯНЬ ЦИЧЭННИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИГА ТАШРИФИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

18 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси ҳукумати таклифига биноан ХХР Давлат кенгаши аъзоси, Ташқи ишлар вазири Цянь Цичэнь мамлакатимизга расмий дўстона ташриф билан келмоқда.

Ўзбекистон халқи дўст Хитой халқининг вакилини самимий қутлаб, ушбу ташриф 1992 йил март ойида Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримовнинг ХХРга расмий ташрифи чоғида бошланган икки давлат ўртасидаги муносабатларнинг янада ривож топишига кўмаклашади деб умид билдиради.

ХИТОЙ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ КЕНГАШИНИНГ АЪЗОСИ, ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРИ ЦЯНЬ ЦИЧЭНЬ

Цянь Цичэнь Тяньцзин шаҳрида 1928 йилда туғилган.

1942 йилда Хитой Коммунистлар фирқасига кирган. Хитойда инқилоб ғалабасига қадар талабалар орасида яширин фаолият билан шуғулланган.

1949 йилдан Шанхай шаҳрида комсомол ташкилотида ишлаган.

1953 йили Хитой комсомоли Марказий Қўмитасида ишлаган.

1954 йили СССРда Олий комсомол мактабида ўқиган.

1955 йилдан бошлаб Хитой Халқ Республикасининг СССРдаги элчихонасида II-котиб, шўъба бошлиғи ва ХХР Олий таълим вазирлиги бўлим мудири ўринбосари вазифаларида ишлаган.

1972 йили — ХХРнинг СССРдаги элчихонаси маслаҳатчиси.

1974 йили — Гвинеяда фавқулодда ва мухтор элчи, Гвинея (Бисау)да ўриндошлик бўйича фавқулодда ва мухтор элчи.

1977 йилдан ХХР Ташқи ишлар вазирлиги ахборот бўлими мудири.

1982 йилдан ХХР Ташқи ишлар вазири ўринбосари.

1988 йили ХХР Ташқи ишлар вазири этиб тайинланган.

1991 йилдан бошлаб ХХР Давлат кенгаши аъзоси, ташқи ишлар вазири. XII, XIII, XIV-чақириқлар Хитой Коммунистлар фирқаси Марказий Қўмитасининг аъзоси. XIV-чақириқ ХКФ МҚ Сиёсий бюроси аъзосидир.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги.

• Ҳокимлар ҳисоб бермоқдалар

ОҚИЛОНА ТАДБИР — МАСЪУЛИЯТ ЮКЛАЙДИ

Она ватан — Ўзбекистон мустақил давлатчилиги қад ростламоқда. Албатта, бу одимлар осонликча босилаётгани йўқ. Ички ва ташқи мухолифларимизнинг сунъий қаршиликларию, гоҳида ўзимизнинг бўш-баёвлигимиз, лоқайдлигимиз панд бериб қўяётганлигидан ҳам кўз юмиб бўлмайди.

Демак, ҳозирги куннинг энг муҳим вазифалари: ҳушёрлик, фаоллик, тадбиркорлик ва... масъулият!

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов кейинги пайтларда, халқни иқтисодий-ижтимоий муҳофаза қилиш борасида бир қанча муҳим тадбирларни амалга оширди, қатор фармонларга имзо чекди. Ана шу фармонларнинг амалга оширилишини рўёбга чиқариш борасида маҳаллий ҳокимият органларига тегишли кўрсатмалар берилган. Ҳозир бўлиб ўтаётган ҳокимларнинг ҳисоботларини тинглаш йиғинларида ҳам асосан шу масала диққат-эътиборда турибди.

Президентлик Девони ҳокимларнинг ҳисоботларини эшитиш жараёнида нималарга аҳамият бериш юзасидан тегишли йўлланмалар ишлаб чиқиб, жойларга тарқатган эди. Самарқанд, Қўшработ, Узун, Термиз, Урганч, Андижон, Фарғона, Асака ва бошқа шаҳар ҳамда туманларда ҳокимлар халқ депутатларига ҳисоб бериш учун ана шу йўлланма асосида тайёргарлик кўрдилар.

Унда шаҳар ва район ҳокимлари фаолиятларининг қуйидаги томонларига кўпроқ эътибор бериш кўрсатилган.

1. Район (шаҳар) ҳокимлари томонидан иқтисодий ислоҳотни амалга ошириш ва вазиятни барқарорлаштириш бўйича қилинаётган ишлар.

2. Район (шаҳар)да савдо ва умумий овқатланиш корхоналари ишини яхшилаш; аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш борасида амалга оширилаётган ишлар.

3. Фуқароларнинг инсоний ҳуқуқларини ҳимоя этиш. Жиноят, порахўрлик, безориликка қарши курашни кучайтириш борасида район (шаҳар)да қилинаётган ишлар.

4. Район (шаҳар)даги мавжуд ўқув юртлари, мактабларда олиб борилаётган таълим-тарбия ишларидаги ўзгаришлар, амалга оширилган ислоҳотлар, болалар боғчаси, касалхоналар ишини яхшилаш, ночор оилаларга кўрсатилаётган ёрдамни кучайтириш борасидаги фаолият.

5. Район (шаҳар) хўжаликларида, корхоналарида раҳбар кадрларни танлаш, тарбиялаш ва жой-жойига қўйиш борасида амалга оширилган ишлар.

6. Район (шаҳар)да маънавий маданий бойликларни авайлаб асраш ва тараққий эттириш бўйича қилинаётган ишлар. Давлат тили ҳақидаги Қонуннинг ижроси, миллий қадриятлар, мавжуд тарихий-маданий обидаларни тиклаш, таъмирлаш борасида амалга оширилган тадбирлар.

7. Район (шаҳар)да тинчликни, осойишталикни, фаровонликни янада мустаҳкамлаш борасида олиб борилаётган ишлар ва олдинда турган вазифалар...

Ана шундай руҳдаги ҳисобот йиғилиши Наманган вилояти Чортоқ шаҳрида бўлиб ўтди. Шаҳар ҳокими Бозорбой Ҳайдаров ҳокимлик тизимининг асл мақсадларини тўғри ифодалади. «Йил бошида «Ўзбекистон Республикасининг маҳаллий ҳокимият идораларини қайта ташкил этиш тўғрисида»ги Қонуни қабул қилиниши, бошқарув структурасини тубдан ўзгартириш шунчаки тажриба эмас, давр талаби эди. Ҳокимликнинг таъсис этилиши шахсий масъулиятдан, жавобгарликдан қочишга чек қўйди. Ижро интизомини мустаҳкамлаб бозор иқтисодиётига тартибли, тинч йўл билан бир маромда ўтиш имкониятини яратди».

Йиғилишда шаҳар ички ишлар бўлими бошлиғи М. Турғунов, 7-ҳунар-техника билим юрти директори, шаҳар Кенгаши депутати М. Ғафуржонов, никоҳни қайд этиш бўлими бошлиғи А. Хўжаева ва бошқалар сўзга чиқдилар. Шаҳар ҳокими ҳисоботи қониқарли деб баҳоланган бўлса-да, ҳали қилиниши керак бўлган ишлар кўп эканлиги таъкидланди.

Сессия ишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси М. Б. Умурзоқов қатнашди ва нутқ сўзлади. У Чортоқ шаҳар ҳокими фаолияти ва ҳокимликдаги ютуқ ва камчиликларни аниқ-тиниқ қайд этиб, кўпгина муаммоларнинг бартараф этилиши йўлларини кўрсатиб берди. «Мевали дарахтнинг бир шохи қуриб қолган бўлса, одатда ўша дарахт бутун илдизи билан қўпориб ташланмайди, қуриган шох кесиладию, лекин асл дарахтнинг ўзи парвариш қилинади, — деди у ўз сўзида, образли қилиб. — Ва худди шундай ҳозирги жамиятимизни ҳам бир улкан мевали дарахтга менгзасак, унинг қирқиб ташланадиган қуриган, бефойда шохлари бор, аммо уларни деб асл дарахтни қўпориб ё каллаклаб ташлашдан эҳтиёт бўлишимиз, оқиллик билан иш юритишимиз лозим! Инсон фақат ишлаб чиқаришга эмас, ишлаб чиқариш инсонга хизмат қиладиган давр келмоқда...»

* * *

14 ноябрь куни ана шундай сессияларнинг бири Фарғона вилояти Тошлоқ районида ҳам бўлиб ўтди. Унда ташкилий масала кўрилди. Район ҳокими этиб Собиржон Ғафуров тасдиқланди.

Сессияда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков қатнашди ва нутқ сўзлади. Шунингдек, сессия ишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси М. Б. Умурзоқов, Фарғона вилояти ҳокими М. Исломовлар қатнашдилар.

Азим СУЮН,
«Халқ сўзи»нинг махсус мухбири.

ОДАМЛАР ЯХШИ ЯШАЙДИЛАР

XXI чақириқ халқ депутатлари Косонсой шаҳар кенгашининг навбатдаги ўн иккинчи сессияси бўлди. Унда ҳоким Мунавварxон Зокировнинг ҳисоботи тингланди.

Мустақил юртимиз эндигина йўлга кирмоқда. Бундай пайтда қийинчилик, етишмовчилик, муаммолар бўлиши табиий. Ўтаётган дақиқаларда буни қалбан сезиб турибмиз. Янги рўзғорнинг кам-кўсти кўп бўлади. Мана, улардан айрим лавҳалар...

Косонсойликлар топаётган маблағ ҳали ўзларига етмайди. Бюджетни қоплаш учун олинаётган дотация 40 фоизни ташкил этади. Нега? Ишлаб чиқариш кўнгилдагидай эмас, саноат маҳсулоти тайёрлаш бўйича режалар бажарилмаяпти.

Транспортда ҳайтовур кўзланган марралар эгалланди. Бироқ автомашиналарнинг бўш туриши кўп. Ишчи кучи беҳуда йўқотиляпти. Боисини сўрарсиз. Эҳтиёт қисмлар ҳам, ёнилғи-мойлаш материаллари ҳам тақчил. Демак, ҳайдовчи кун бўйи тўхтаб турган машинасини «пойлаб» ўтиради. Шунинг эвазига 4994 иш куни йўқотилди. Бу 10 миллион сўм зарар дегани. Хонадонларни газлаштириш ишлари суст бораётганлигидан кўз юмиб бўлмайди. Тоза ичимлик сув келтиришни жадаллаштириш керак.

Кундалик эҳтиёж моллари етказиб берилаяптими? Бунга қониқарли жавоб берса бўлади. Негаки кўзда тутилган ун ва гуруч тўла олинган. Аммо совун, макарон, ўсимлик ёғи, шакар ва чой тақчилроқ. Аммо бу масалада улгуржи база раҳбарияти осмондан чалпак ёғишини кутиб ўтирмаслиги лозим.

Табиийки, сессия танқидий руҳда ўтди. Аҳолига тиббий хизмат кўрсатишнинг сифати пастлиги, дори-дармонлар етишмаслиги, маиший хизмат ва савдодаги муаммолар таҳлил қилинди. Капитал қурилиш ишларининг қониқарсизлиги, умумий жиноятчиликнинг камайишига эришилмаётгани танқид қилинди.

Хўш, сессияда айтиб ўтилган фикрлар кишини сергаклантирмайдими? Танқид кетидан танқид. Иш шундай экан ҳокимлик бошқарувининг афзаллиги қаерда? Аввало биз бозор иқтисодиёти шароитида яшаётганлигимизни унутмаслигимиз керак. Нархлар осмонга сапчиган, муаммолар кам эмас. Шу шароитда ишга зўр бериш ўрнига митингбозликка, муросасизликка даъват этаётганлар учраб турибди. Ана шундай қийин вақтда девонбегилар маҳкам туришди. Ҳаётни барқарор ушлаб қолишди. Эл уларга ишонди. Бугун «дардим арирмикан» дея ҳокимлик эшигини қоқаётган фуқаролар жуда кўп.

Ҳокимлик шаҳар ҳаётининг етилган масалаларини ишчанлик билан муҳокама этмоқда. Уч марта маслаҳат кенгаши, икки марта сессия бўлди. Қатор қарорлар, қабул қилиниб фармойишлар чиқарилди.

...Халқимизда «Деҳқонга бир ҳовуч олтин берма, бир кафт тупроқ бер», деган нақл бор. Ёки одамга аввалambор ватан керак, — дейишади. Демак, уй-жой масаласи элимизнинг, энг зарур эҳтиёжи. Бу масалани ҳал этиш бўйича ҳокимлик қошида комиссия ишлаб турибди. Турар жойни яхшилаш учун 182 киши навбатда турибди. Шу йилда олиши керак бўлган 27 кишидан 15 нафарига уй берилди.

800 дан ортиқ фуқаро ер участкаси олиш учун навбатга олинган. 32 нафарининг талаби қондирилган. 51 кишига узоқ муддатли қарз берилган.

Бу масалада етти ўлчаб бир кесиш керак. Негаки, ер — асосий бойлигимиз. Бутун ризқ-рўзимиз шу муқаддас тупроқ туфайли. Ерга эга бўлиб олиб, ўт-ўлан бостириб юборганларни нима дейиш мумкин? Ҳокимлик бу масалада қатъий туриб, 27 кишига берилган «участка» олиб қўйилди ва муҳтож кишиларга берилди...

Бу гўшанинг яна бир муаммоси бор. Жумҳуриятимиз бошқа регионлари каби ишсизлар кўп. 9 минг! Бунинг учун ишлаб чиқариш масканлари бунёд этиляпти. Терини қайта ишлаш цехи, йигирув фабрикаси, кинотеатр, битта ўрта мактаб ва учта мактабга йўлдош бино, муаллимлик билим юрти ётоқхонаси, иккита 48 квартирали турар-жой... Булар ўша муаммони ечиш қадамларидир.

Кичик шаҳарнинг ташвишлари кам эмас. Нотиқ шулар ҳақида сўзлар экан, вилоят ҳамда жумҳурият раҳбариятидан умид катта эканлигини очиқ айтди. Музокарада сўзга чиққан нотиқлар ечими топилган ва ечимини кутаётган муаммолар ҳақида гапиришди.

Баҳодир Султонов — ёшлар уюшмаси биринчи котиби: — Маърузада тўғри таъкидланганидек, ишсизлик масаласи ниҳоятда оғир. Бутун муаммолар тугуни шу ерда. Мен шундай далил келтирмоқчиман. Ўтган йили 1800 бола мактабни тамомлади. Аммо, уларнинг нечтаси фойдали ишга тортилди? Қайси корхоналарга жалб этайлик?!

Жиноятчилик камаймаётгани айтилди. Бу тўғри, курашишимиз керак. Асосий масала аввало уларга иш бериш... Шунда ёшлар масъулияти ортади.

Умарали Ҳайдаров — ижтимоий таъминот бўлими бошлиғи: — Президентимиз фармонлари қарияларни хурсанд қилмоқда. Улар ўзларини ижтимоий ҳимоялаш бу қадар юксак даражада эканлигини авваллари ҳис қилишганмиди?! Йўқ, албатта. Бизда боқувчиси йўқ ёлғиз кишилар сони 106 та! Уларга 38 нафар ижтимоий таъминот ходимини боғлаганмиз.

Биргина далил келтирмоқчиман. Ҳисобот даврида пенсия, нафақа, бошқа ёрдамлар учун 28 миллион сўм маблағ сарфланди.

Нурали Шералиев — «Наврўз» маҳалла қўмитаси раиси: — Маҳалламизда 1-гуруҳ ногирони Абдулла ака Олимов яшайди. 17 йилдан бери тўшакда. Тўғри, илгари ҳам унга қарардик. Энди эса алоҳида меҳр-мурувват кўрсатиляпти. Абдулла акага 35 минг сўмлик коляска совға қилинди. Бу ғамхўрликлар учун Президентимиздан миннатдормиз, у кишини Оллоҳнинг ўзи қўлласин.

Сессия кун тартибидаги масалалар юзасидан ана шундай очиқ-ошкора мулоқот бўлди. Тегишли қарор қабул қилинди.

Сессияда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков қатнашди ва нутқ сўзлади. Сессия ишида Наманган вилоят ҳокими Б. Рапиғалиев иштирок этди.

Раҳимжон ИРИСОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЧИНАКАМ САВДОНИ ЭНДИ БОШЛАЙМИЗ

БИЗ ХАЛҚ ИЧИГА КИРИБ БОРИШИМИЗ, ТАЛАБ-ЭҲТИЁЖЛАРИНИ ЧУҚУРРОҚ ЎРГАНИШИМИЗ КЕРАК, — ДЕЙДИ ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ АКЦИОНЕРЛИК «САВДО» УЮШМАСИ РАИСИ М. УСМОНОВ

— Савдо ходимлари ҳақида сўз очилса, негадир кўпчиликнинг пешонаси тиришади. Масалан, сиз ёшлигингизда, улғайсам савдода ишлайман деб орзу қилганмидингиз? Ёки тақдир тақозоси билан шу соҳага кирганмисиз?

— Жавобни орзудан бошлай. Савдо ходими бўламан, деб орзу қилмаганман. Бу соҳага ўтишимга тасодиф сабаб бўлган. Акам (оламдан ўтиб кетдилар) «Баҳор» ресторанида ошпаз эди. Бир куни ёрдамчиси ишга чиқмай (ўшанда ўн икки ёшда эдим) қолган экан, кўмаклашасан деб, мени олиб кетди. Биргалашиб ош дамладик. Хуллас, кун бўйи хизмат қилдим. Бу ишнинг ҳам ўзига хос гашти бор экан. Саккизинчи синфга ўтдим-у, кечки мактабга кириб, ошпазга шогирд тушдим... Шунгаям 33 йил бўлибди.

Энди саволингизнинг биринчи қисмига ўтсак. Савдо ходимлари ҳақида сўз кетса, кўпчиликнинг пешонаси тиришади, деяпсиз. Бўлиши мумкин. Лекин бир тасаввур этинг, айтайлик бир кун барча савдо ходимлари ишга чиқмаса, биттаям дўкон очилмаса, нима бўлади?...

Ёки айтинг-чи, қайси мансабдор ўз ўғли ё қизини савдо ишига берган? Чунки бу соҳада ишлаш оғир. Бизда на иш соати бор, на дам олиш куни. Эл оғзида «фалон дўкончи данғиллама иморат қурибди, иккита машинаси бор», деган гаплар юради. Тўғри, шундай дўкончилар ҳам бор. Аммо — кўп эмас. Чунки Ўзбекистонда 250 минг савдо хизматчиси мавжуд, улар ва уларнинг шароити эл қатори. Соҳамизда қинғир қўллилар ҳам етарли, лекин уларнинг аксарияти, кузатишларимизга кўра, савдога бошқа соҳалардан адашиб кириб қолганлар бўлиб чиқаяпти. Улар бир-икки йил ишлаб, бой-бадавлат бўлиб олиш ниятида юришади, одатда. Бу ўринда бизнинг айбимиз ҳам йўқ эмас. Уларни, аввало, нимага асосан шу ишга қўйдик? Ёки нега ўз вақтида назорат қилиб турмадик...

— Чет эл, масалан Ҳиндистонни олайлик, дўконларига кирсангиз, худди музей дейсиз. Бизда-чи, манзара совуқ, бетон полда қиш ойлари кигиз этик кийиб ишлашади, иситкичлар йўқ, ёзда эса дим... Сотувчиларимиз ўн марта чақирсангиз, базўр бир марта қарайди. Хорижда эса дўконга кирдингизми, атрофингизда гирдикапалак бўлишади, хушмуомалаликларидан кўнглингиз ўсади... Шу икки ҳолни таққослаб, жавоб берсангиз, савдо маданияти деганда, аввало, нимани тушунасиз?

— Бу масаланинг моҳияти чуқур ва теран. Совет савдо тизими шундай қурилган эдики, сотувчиларнинг маошлари 70-80 сўмдан ошмасди. Ночорликдан кўпчилик харидор ҳақига шерик бўлишга ўтарди. Иккинчидан, совет даврида ҳеч бир сотувчи давлат маҳсулотини аҳолига кўпроқ ва ўз вақтида сотишдан асло фойда кўрган эмас. Куни ўтса бас, шахсий манфаатдорлик йўқ эди. Ҳиндистонда эса... Қанча кўп сотса, шунча кўп пул топади, шунча яхши яшайди.

— Демоқчисизки, бизда магазинларни хусусий мулкка айлантириш лозим?

— Шундай, Бусиз савдо маданиятини кўтариб бўлмайди.

— Шундай бўлаяптики, кўпинча мазмунда бир ном иккинчиси билан алмаштирилса-да, ишда ҳеч ўзгариш сезилмаётир. Яқинда Савдо вазирлиги давлат ҳиссадорлик уюшмасига айлантирилди. Аҳоли шу ўзгариш оқибатида қандай эзгуликка мушарраф бўлиши мумкин?

— Яхши савол... Президент фармонига кўра, шу йил 5 майда вазирлик тугатилиб, «Ўзбексавдо» давлат акционерлик уюшмаси тузилди. Бундан бош мақсад — савдони хусусийлаштириш. Иккинчидан, чет эллар билан бевосита алоқалар ўрнатиш. Ҳозир Германияда бизнинг «Регистон» савдо уйимиз ишлаб турибди. Одессада ҳам шундай уй очдик. Хуллас, ҳар жойда давлат корхоналари, шахсий фирмалар, алоҳида фуқаролар билан савдо алоқаларини йўлга қўймоқдамиз. Кўзингиз тушгандир, Тошкентда, Самарқандда, Жанубий Корея дўконлари очилди, эрта-индин Туркия магазинлари, кейин Германия дўконлари савдо-сотиқни бошлашади. Бундан ташқари, 1992 йилдан қатор магазинларни шахсий фирмаларга, фуқароларга сотишни, акционерлик жамиятига, акционерлик уюшмаларига айлантиришни бошлаб юбордик.

— Четдан келган миллионер ҳам сотиб олаверадими?

— Йўқ. Аммо шундай миллионер чиқса, яъни бизга кўмаклашадиган, сармоясини ишимиз яхшиланиши учун сарфлайдиган бўлса, биз у билан қўшма корхона ташкил этишимиз мумкин. Тенг ҳуқуқли шартномалар асосида унинг маҳсулотини келтириб сотишимиз ёҳуд у бизнинг молларини юртига элтиб сотиши мумкин бўлади.

— Лекин магазин шахсий бўлгач, сизларга бўйсунмайди-ку?

— Бу масала тегишли қонунлар асосида тартибга солинади. «Ўзбексавдо» тузилганининг яна бир мақсади шуки, биз энди илгаригидек давлат нима берса сотамиз, деб қараб турмаймиз, балки турли корхоналар қуриб, ўзимиз ҳам тайёр маҳсулот ишлаб чиқарамиз. Беш ой ичида 700 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардик. Илгари эса... йилига 25-30 миллион сўмлик маҳсулот тайёрланарди.

— Асосан нималар тайёрлаяпсизлар?

— 30 дан ортиқ цехда болалар, эркакларнинг кийимлари, қариялар учун махсус либослар, қандолат маҳсулотлари. Уларнинг баҳоси давлат саноат моллари нархидан паст бўлиши учун ҳаракат қиляпмиз. Бу борада махсус дастуримиз бор. Йил охиригача 2 миллиард сўмлик тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришни мўлжаллаяпмиз, Ҳозир ҳиндистонлик ҳамкасблар билан музокара олиб бораяпмиз. Тез орада музқаймоқ комбинати қўшма корхонага айлантирилади.

— Маълумки, ота-боболаримиз қадимдан савдо билан шуғулланган. Буюк ипак йўли тарихи бунга далил. Савдогарлар эл орасида катта ҳурмат қозонишган. Совет даврида эса ўша ҳалол, зиёли савдогарлар қувғинга олинди, мулки мусодара қилинди, уларнинг бой анъаналари, тажрибалари унутиб юборилди. Энди «Ўзбексавдо» тармоқларида ўша анъана ва тажрибаларни ўрганиш, уларни қайта тиклаш йўлида қандай ишлар амалга оширилади? Савдо илмгоҳлари бу борада қандай тажрибаларни режалаштирган?

— Ҳа, шундай эди, Аммо кейинчалик... Энди, табиийки, ҳаммасини деярли қайтадан бошлаш лозим. Бу борада илк қадамлар ташланяпти. Масалан, иқтисод дорилфунунида чинакам савдогарлик, маркетинг сирларини, чет тилларни ўргатадиган бўлим очилди. Қанчалик қийин бўлмасин, 42 минг доллар сарфлаб, ўзбек йигитларини Америкага ўқишга юбордик. Хуллас, таълим тизимини ўзгартириш пайиданмиз.

— Америкага бориб ўқиш яхши. Аммо у ерда асосан Ғарб савдо маданияти сирларини ўрганишади. Ҳали айтганимиздек, ўз аждодларимизнинг анъаналаричи... Самарқанд ёки Бухоро савдо илмгоҳида шу қадим тажрибаларни ўргатишни йўлга қўйиш мумкин эмасми?

— Мумкин! Биз ҳозир «Туркистон» савдо уйини ташкил этдик. Унинг иш фаолияти миллий анъаналар асосига қурилади. Айниқса, баққолликка катта эътибор бермоқдамиз. Чет давлатлар ҳам бунга қизиқиш билан қарамоқда. Италия, Олмония, Туркия, Хитой «Туркистон» савдо уйига аъзо бўлиб кирди. Эскичасига айтганда, улкан бир карвонсарой пайдо бўлди. Савдо-сотиқ ҳам анъанавий усулларда юритилмоқда. Харажат ва бозор нархлари ўртасидаги фарқни инсоф кўтарадиган даражага олиб келишга уринмоқдамиз.

— Лекин айтишларича, агар давлат дотация бермаса, нарх бундан ҳам юқори бўларкан... шу ростми?

— Ҳа, чунки, шакар, ун, гўшт... четдан келтирилади. Бир кило ун давлатга камида 30 сўмга тушмоқда. Халққа эса эндигина 12 сўмдан сота бошладик. Шунча кило шакар харажатлари 120 сўмга етмоқда. Келтириб, қадоқлаб, ташиб-тарқатгунча 130—140 сўмга тушади. Одамларга эса 45 сўмдан сотяпмиз. Гўшт маҳсулотларига келсак, аҳвол бундан ҳам чатоқ. Қозоғистон ва бошқа республикалар килосини 150—160 сўмдан олсангиз олинг, бўлмаса йўқ, деб турибди. Ҳозир бошқа барча республикаларда гўштнинг ўртача нархи 130—140 сўмни ташкил этади. Бизда эса — 80 сўм. Давлат ҳар кило ундан 18 сўм, шакардан қарийб 100, гўштдан эса 50—60 сўм зарар кўрмоқда. Албатта, булар бюджет ҳисобидан қопланаётир... Ҳозир аҳолидан озроқ шакар қарзимиз бор.

— Шакарни қаердан олиб келяпсизлар?

— Туркия, Швейцария ва Франциядан... Шакардан қарзимизни ноябрда узиб туғаллаймиз. Ишни шундай йўлга қўйдикки, ун, гўшт, сут, шакар, сариёғ, ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари заҳиралари ҳадемай келгуси йилнинг июль ойигача бемалол етадиган бўлади. Ҳадеб нархларни ошираверmaслик ниятида шундай қилмоқдамиз. Меъёрланган тартибда озиқ-овқат сотиш ҳозир Ўзбекистондан бошқа ҳеч бир республикада йўқ. Ҳамма ерда эркин нархлар амал қилмоқда. Украинада шакарнинг килоси — 100 сўм. Москвада ҳам шунча.

— Москва ва Украинада ўртача ойлик қанча-ю, Ўзбекистонда қанча?...

— Москвада ўртача маош шу йилнинг октябригача 2200 сўм эди, Украинада эса 2000 сўм. Бизда 1 октябрдан 2250 сўмга кўтарилди. Нарх-наво эса 16 октябрдан оширилди. Аввал маош, сўнгра нарх кўтарилди. Россияда эса тескариси кузатилмоқда. Бу борада турли миш-мишлар юради. Эмишки, Москвада ўртача маош 20—30 минг сўм. Лекин бу гапларда сира асос йўқ.

— Илгари ўзимизда ҳам қанд лавлагидан шакар ишлаб чиқарилган. Шуни яна йўлга қўйса бўлмасмикин?

— Ҳозир бу борада катта ишлар олиб борилмоқда. Президент фармонига биноан 17 миллион сўм ажратилди. Илмгоҳларнинг олимлари, ҳукуматимиз ҳам ана шу муаммо ечими устида қаттиқ бош қотиришмоқда. Янги технология ахтарилмоқда. Худо хоҳласа, 1994 йилга бориб ўзимизнинг қўлбола шакаримизни истеъмол қила бошлаймиз.

— «Мираброр министр бўлгач, бурни кўтарилиб кетди» дегувчиларга қандай жавоб қайтаришингиз мумкин? Мансаб сизни ўзгартирдими?

— Бурним-ку — жойида, аммо сочимга кўпроқ оқ туша бошлади. Иккинчидан, зорланяпти, деб ўйламанглар-у, аммо ҳозирги кунда раҳбар бўлиш ўта қийин.

— Биз шу пайтгача бойликка, бойларга нафрат руҳида тарбияланган эдик. Максим Горькийнинг фақат битта костюми борлигидан мақтаниб юрувдик. Нима деб ўйлайсиз, одам бой яшаши керакми ё камбағал?

— Менимча, аввалambор, ишлаган одам тишлаши керак. Бизда жаҳолат кучли. Шундай одамлар борки, элга бирор фойдаси тегмайди-ю, лекин гапга чечан бўлади. Фалончи ундоғ, яшаши бундоғ, деб кўп гап тарқатади. Ўйлаб кўрмайдики, ўша фалончи ишга нечада кетяпти-ю, нечада қайтаяпти, ҳафтада неча кун ишлайди-ю, нима юмушлар билан банд... Мана, бозор иқтисоди бошланди. Бундан кейин ҳам, албатта, бой ва камбағаллар бўлади. Ҳамма нарса одамнинг ўз зеҳни, ақл-идрокига, ҳаракатига боғлиқ. Чет элликлар менинг ҳар бир соат вақтим минг доллар, икки минг доллар туради, деб бекорга айтишмайди. Энди ўйлаб кўриш керак, шу одамларнинг халқига зиёни тегяптими ё фойдаси? Албатта фойдаси. Иморат қилар, корхона очар, нима қилса ҳам, охир-оқибатда халққа фойдаку. Ҳукуматимиз ҳам бадавлат бўлади.

— Масаланинг иккинчи томониям бор-да. Айтайлик, бой одам маънан қашшоқлашиб, ўз нафси-ҳавасининг қулига айланиб кетиши мумкин-ку.

— Мумкин. Аммо асосан енгил, нобоп йўллар билан пул орттираётганлар.

— Оилангизда сиздан бошқаям савдо ходими борми?

— Йўқ. Ўғил-қизларимни савдога бермадим. Сабабини ҳали айтиб ўтдим, бу соҳанинг масъулияти, югур-югури-ю ташвишлари кўп.

— Ўзбекистон савдоси янгидан шаклланаётган, ўз қиёфасини топаётган бир даврда сизнингча, ҳал этилиши лозим, кечиктириб бўлмайдиган энг муҳим масала нима?

— Боя таъкидлаганимиз — хусусийлаштириш. Ҳеч қўрқмай, уни амалга оширишни давом эттиришимиз керак. Баъзи ўртоқларимиз, ҳатто савдо раҳбарлари ҳам ҳадиксираб, иккиланиб туришибди.

— Улар қўрқишяптими ёки собиқ партия аппарати одамлари эски имкониятлардан айрилиб қолмаслик учун тўсқинлик қилишяптими?

— Унисига ҳам, бунисига ҳам дуч келаяпмиз. Биз кенг кўламда иш бошлаб юбордик. Аммо сезаяпмизки, осон кечмайди.

— Ноқулай бўлса ҳам яна бир савол: хусусийлаштириш ниҳоясига етказилса, мабодо ўзингиз ҳам ишсиз бўлиб қолмасмикансиз?

— Заррача хавотирим йўқ. Чунки жон омон бўлса иш ҳамиша топилади.

— Президент билан Ҳиндистон, Жанубий Корея, Индонезия, Малайзия ва Австрияга бориб келдингиз. Шу сафарлар давомида тижорат бўйича кўп шартномалар тузилдими?

— Ҳа. Натижада Тошкентда Марказий универмагда, Горький майдонида Жанубий Корея дўконлари очилди, катта бир ресторан ишга тушиш арафасида. Қўшма корхоналар ташкил этилмоқда. Индонезиядан болалар кийимлари келтириш кенг йўлга қўйилади. Австрия фирмаларининг ишбилармонлари билан гўшт, сут маҳсулотлари етказиб бериш, қўшма корхонала[р] тузиш, фирма дўконлари очи[ш] ва бошқа амалий ишлар юзасидан аҳдлашувларга эришдик. Бош универсал магазинимизни Швейцария, Италия дўконлари намунасида, супер-маркетинг даражасига кўтариш ниятидамиз. Бунда швейцариялик ҳамкасблар яқиндан ёрдам беришмоқчи.

— Савдо ишида ҳозир қандай камчиликларга йўл қўйилаётгани хусусида тўхталсангиз.

— Биринчи камчилигимиз шуки, ҳали дадил оёққа туриб ололганимиз йўқ. Халқимизга керакли энг муҳим истеъмол молларини ҳам ўз вақтида етказиб беролмаяпмиз. Бунинг сабаблари бор, албатта. 1991 йилда бутун республикада 18 миллиард сўмлик савдо-сотиқ қилиниши лозим эди. Лекин пул ўзгарармиш, нархлар ошармиш, деган миш-мишлар тарқалиб, аҳоли дўконлардаги ҳамма нарсани — керакми-нокеракми — сотиб олаверди. Пештахталаримиз шипшийдам бўлиб қолди. 18 миллиард ўрнига 30 миллиард сўмлик савдо қилибмиз. Бу йил яна шундай бўлаяпти.

Россияда бензиннинг нархини оширишлари билан бизда ҳам одамлар таҳликага тушиб, ўз пулларини дарҳол товарга айлантира бошладилар. Бу ҳол бир неча марта такрорланди, ҳалиям давом этмоқда. Маошлар ошган. Ҳозир республика аҳолисига бир ойда 20 миллиард сўмлик ойлик берилади. Шунча сўмлик товар етказиб беришимиз керак. Ҳозирча ойига 14-16 миллиард сўмлик савдо қиляпмиз. Энди буни баҳона, деб бўлмайди. Аҳвол қандай бўлмасин, биз етарли миқдорда товар-маҳсулот етказиб бермоғимиз лозим. Лекин бизга боғлиқ бўлмаган сабабларнинг касри урмоқда. Ўзаро шартномалар бузилган, уларга риоя этиш устидан ҳеч ким назорат қилмайди. Вакилларимизни жойларга жўнатиб, иложи борича кўп товар-мол келтиришга ҳаракат қилинмоқда. Аммо аҳоли эҳтиёжларини тўла қондиролганимиз йўқ. Бу иккинчи камчилигимиз. Учинчиси шуки, ҳалиям кўпчилик буткул уйғониб, ўз ишини янги тартиблар, бозор талаблари асосида қуролгани йўқ. Аксарият савдо ходимлари аҳолининг оғирини енгил қилишга астойдил киришмаяптилар.

Шуни ҳам айтиш керакки, мана давр ўзгарди, тузум янгиланаяпти, лекин назорат ҳамон эскича. Ҳозир бизнинг ишимизни текширадиган 34 та ташкилот бор. Ваҳоланки, савдони халқнинг ўзи назорат қилиб, ўзи баҳо бериб турипти. Фақат текширув-ҳисоботлар эскичалигидан қанча-дан-қанча савдо ходимлари акт ёзиш, маълумотлар тайёрлаш ва бошқа қоғозбозликлар билан овора. Ахир, биз энди халқ ичига кириб боришимиз, талаб-эҳтиёжлар, эътирозларни чуқурроқ ўрганишимиз керак. Қуйи қатлам раҳбарлари ишни яхши йўлга қўйсалар, савдо маданиятининг савияси тез кўтарилар эди. Шу мақсадда барча магазин мудирларининг қабулхоналари бевосита ўша дўконнинг ўзида ёки яқин масофада бўлишини таъминлашга киришдик. Президентимиз фармони билан маҳаллаларда яхши ўзгаришлар бошланаяпти. Алоҳида жамғарма ташкил қилинди. Биз ҳам бу ишга ҳисса қўшмоқчимиз. Кичик-кичик маҳалла бозорчаларини, гузарларни ташкил этаяпмиз. Биринчиси Тошкентдаги «Ўриксор» маҳалласида очилади. Бу шундай жой бўладики, савдо қиласиз, одамлар билан суҳбатлашасиз, чой ичиб ҳордиқ чиқарасиз. У ўзига хос тарбия маскани ҳам ҳисобланади. «Ўриксор»даги гузар халққа маъқул тушса, ўзини оқласа, лойиҳасини мукаммаллаштириб, барча вилоятларда қуришга киришамиз.

Суҳбатдошлар: Б. БОБОЕВ, О. РАҲИМОВ.

ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК МУСТАҲКАМЛАНАВЕРСИН

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ушбу битимда Россия Федерациясида ва Ўзбекистон Республикасида етиштириладиган ва тайёрланадиган асосий маҳсулот турларини ўзаро етказиб бериш ҳажмлари белгилаб қўйилди. Томонлар энг муҳим турдаги маҳсулотларни етказиб бериш, шу жумладан давлат эҳтиёжлари учун етказиб бериладиган маҳсулот ҳажми хусусида шартнома тузишни тегишли ташкилотларга топширадилар, шунингдек маҳсулотларнинг бошқа турларини етказиб бериш юзасидан таркиб топган хўжалик алоқаларини, шу жумладан кооперация ва технология алоқаларини сақлаб қолишга кўмаклашадилар. Нархни барқарорлаштириш ва тартибга солиш мақсадида четга сотиш миқдорини белгилаб қўйган маҳсулотларнинг энг муҳим турларига доир масалаларни бир-бирларига, клиринг асосида пахта толаси ва нефть ҳамда нефть маҳсулотлари етказиб бериш билан ҳал қиладилар.

Унда Ўзбекистон Республикаси Россиядан олинган 4,0 миллион тонна нефть, 150 минг тонна автомобиль бензини, 71 минг тонна дизель ёнилғиси, 700 минг тонна мазут эвазига 544 минг тонна тола етказиб бериш мажбуриятини олади. Россия Федерациясидан олинадиган товарлар тури юздан ортиққа камайиши муносабати билан шартномасавдо идоралари ёки таъминотчилар ва истеъмолчилар ўртасида бевосита тузилган шартномалар асосида мол айирбошлашни амалга ошириш кенг ривожланади.

Томонлар Россия Федерацияси, ёқилғи-энергетика мажмуи билан Ўзбекистон Республикаси пахта етиштириш ва қайта ишлаш мажмуи эҳтиёжларини қондиришга алоҳида эътибор берадилар. Ўзаро маҳсулот етказиб бериш ҳамда хизмат кўрсатиш учун ҳисоб-китоблар ва тўловлар шартнома нархлари асосида амалга оширилади. Томонлар қўшма корхоналар, шу жумладан учинчи томонларнинг хўжалик субъектлари иштирокидаги қўшма корхоналар барпо этишга ва уларнинг фаолиятига кўмаклашадилар, шунингдек ҳар икки томонни қизиқтираётган иншоотларга биргаликда сармоя сарфлашни ташкил этиш ишини ўзларининг тегишли идораларига топширадилар.

Протокол иловасига кўра, «Росконтрактторг» ва «Ўзбекшартномасавдо» идораларига шартнома асосида ушбу икки комплекс эҳтиёжларини қондириш вазифаси топширилади.

Шу битимлар билан бир қаторда иккала давлат пойтахтларида бир-бирларининг савдо ваколатхоналарини очиш тўғрисида келишилди. Савдо ваколатхоналари Россия Федерацияси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга кўмаклашади, шу мамлакатда савдо-сотиқ ҳамда иккала мамлакат ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликнинг бошқа турларига тааллуқли барча масалаларда ўз давлати манфаатини ҳимоя қилади, савдо ваколатхонаси очилган мамлакатдаги иқтисодий шарт-шароитлар ҳамда ташқи иқтисодий фаолият соҳасига доир қонунлар ҳақида ўз мамлакати давлат идораларини хабардор қилиб туради, ўзи жойлашган мамлакатдаги манфаатдор идораларга ўз мамлакати тўғрисида худди шундай маълумотларни бериб туради.

Савдо ваколатхоналари ўз давлатлари номидан иш юритади. Савдо вакили ва унинг ўринбосарлари, шунингдек савдо ваколатхонасининг маъмурий ва техник ходимлари халқаро ҳуқуқларга мувофиқ тегишли дипломатия ваколатхоналари фойдаланадиган имтиёзлар ва енгилликлардан фойдаланадилар. Томонлар ўртасидаги аҳдномага биноан мамлакатнинг бошқа шаҳарларида алоҳида савдо ваколатхоналари очилиши мумкин. Бу бўлинмаларнинг ҳуқуқий мақоми шу мамлакатлар ўртасидаги ўзаро аҳдлашувга мувофиқ белгилаб қўйилади.

Савдо ваколатхоналарининг очилиши ўзаро манфаатли савдо муносабатларини янада самарали ва малакали амалга ошириш имкониятини яратади.

Битимларнинг имзоланиши Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликни янада ривожлантиришга, иккала давлат иқтисодиётини барқарорлаштиришга ёрдам беради.

Муштарийлар ТАКЛИФ ЭТАДИ, ТАНҚИД ҚИЛАДИ, МУЛОҲАЗА ЮРИТАДИ

• Қадрият ва маънавият

ОБИДАЛАР ФАРЁДИ

ЁКИ ҚАБР ТОШЛАРИДАГИ «ГУЛЯ—ВАСЯ»

Самарқанд дейилса, дилингизга ажойиб туйғулар кириб келади. Кўз олдингизда миллий минораларнинг савлат тўкиб туриши, ажойиб ва ғаройиб ривоятлар, турфа гуллар чаманини ўзида мужассам этган боғлар, жаҳонгир Амир Темур ҳақидаги афсонавий ҳақиқат намоён бўлади.

Шоҳи Зинда, яъни Тирик шоҳ меъморчилик обидаси Туроннинг араб истилочилари томонидан босиб олиниш тарихи билан бевосита боғлиқдир.

Тақдир шамолларининг гоҳ мағрибдан, гоҳ машриқдан эсиши, қолаверса, ҳар хил жангу жадаллар ўз таъсирини ўтказган бу гўша Амир Темур даврида янада гўзал қиёфа касб этди. Бу ер асосан қўйинди ер, яъни қабристондир: ўз даврининг фозилу фузалолари, жаҳонгир султонлари абадий уйқуда ётибдилар. Демак, зиёратгоҳга қадам қўйиш ҳар биримиздан ўта покликни талаб этади. Бинобарин, удуму ақидаларимиз ҳам шуни тақозо қилади.

Қирқта пиллапоядан кўтарилсангиз, комплекснинг ўрта қисмига чиқасиз. Бу ерда Амир Ҳусайн мақбараси бўлиб, у саркарданинг онаси Тўқлуғ Тегин хоним хотирасига 1376 йилда қурилган. Юксак маҳорат билан ўймакорлик, термакорликнинг ноёб усулларидан фойдаланган меъморлар томонидан қад ростлаган мазкур мақбара деворларига қараб туриб юраги ўртаниб кетади кишининг. Негаки, ўз аждодлари руҳини назар-писанд қилмайдиган баъзи калтабин кимсалар қабр тошларига ҳар хил сўзларни ёзиб ташлаганлар. «Гуля — Вася» сўзларини қандай изоҳлаш мумкин?

Соҳибқирон Темурнинг амакиси Амир Бурундуқ мақбараси XIV асрнинг тўқсонинчи йилларида қурилган бўлиб, у ерда 9 та қабр борлиги аниқланган. Уларни зиёрат қиларканман, яна қабр тошларидаги бемаъни кимсалар томонидан ёзилган ёзувлар энсамни қотиради. «Илоё ўқишга ўтиб кетай», «Имтиҳонларни бешга топширай». Бундан ҳам баттар жоҳиллик бўладими?

Ансамбл мутасаддиси Асрор Исломовнинг айтишича, мазкур қабристон учун сотилаётган чипталар ҳисобига ҳукумат томонидан режа белгиланган экан. Албатта, бу ишни қоралашдан йироқмиз. Аммо ўтган йилги режани юз фоизга бажариб яъни давлат хазинасига бир юз саксон минг сўм фойда келтирган бу мўътабар жойга уни таъмирлаш учун ўн минг сўмга яқин пул сарфланибди. Наҳотки, режалаштириш бўлимлари, шаҳар сайёҳлик маҳкамаларида фаолият кўрсатаётган ўртоқлар инсоф билан иш юритишни ўйламасалар?

Асрор Исломовнинг айтишича, бу йил икки юз минг сўмлик режа белгиланибди. Кулишингизни ҳам, куйишингизни ҳам билмайсиз. Бизлар қабристондан ҳам пул талаб қиламиз-у, харажат қилишга келганда эса қурумсоққа айланамиз. Йўқса, аҳвол бу қадар ачинарли бўлмасди. Таъмирлаш ишларининг сифатсизлигидан ғиштин деворлардаги сувоқлар кўчиб кетган, бурчак-бурчакларда папирос қолдиқлари, ҳар хил латта уюмларидан кўнглингиз хира тортади.

Мудирнинг айтишича, франциялик киночилар бу ерни суратга олишаётганларида ўта сезгир аппаратлар биомайдон борлигини аниқлаган экан. Агар шу гап рост бўлса, бобокалонларимиз бекорга бу ерни зиёратгоҳ учун танламаганлар, инчунун, қабр тошларини қўллари билан тавоф қилишларида ҳам қандайдир сиру-синоат бўлса, ажабмас.

Халқимизда «Ранг кўр, ҳол сўр» деган ажойиб нақл бор. Не-не яхши ниятларни кўнглимга тугиб, бобокалонларим руҳи олдида инсонийлик қарзимни узиш учун зиёратгоҳга бориб кўрганларим, таассуротларим ана шулар...

Бахтиёр ХУШВАҚТОВ,
Самарқанд.

БАДИҲА

ИНСОФ, ДИЁНАТ ЮЗ ЎГИРМАСИН

— МЕН бу ривоятни бобомдан эшитганман. Қадимда Бағожат қишлоғи ўрнида Боғдод деган бир обод шаҳар бўлган экан.

Шаҳар чеккасида бир қатиқчи кампир ҳам яшаркан. У ҳар куни яккаю-ягона эчкисидан соғиб олаётган сутни увитиб, жума куни бозорга чиқариб сотар экан. Унинг қатиғи жуда мазали бўлганлиги сабабли харидори мўл экан. Хуллас калом, кампир тинч-хотиржам кун кечираверибди. Бир куни ҳаётида бирдан ўзгариш юз берибди. Кампир сутни хурмачага солиб даҳлиз шифтига илибди. Эрталаб қараса идиш бўшмиш. Юраги орқасига тортиб кетибди. Ажабо! Хурмачанинг ичида икки дона тилла танга ётганмиш. Биринчи марта қўлига тилла ушлаган кампир қўрқув ва севинчдан қўллари қалтираб, тиллани юз жойга яшириб, яна қайтариб олибди. Бу ҳол уч-тўрт марта такрорлангач, кампир пойлашга аҳд қилибди. Эшик тирқишидан кузатиб турган кампир даҳшатдан қотиб қолибди: баҳайбат аждарҳо келбатли илон шифтга интилаётган эди. Унинг пиёладек-пиёладек келадиган кўзларида олов яллиғланар, боши устида ялтираган тожи бор эди. Олачипор териси товланар, гавдаси тагидан эса саноқсиз оёқчалар кўриниб турарди.

Илон сутни ичиб бўлгач, тили тагидан иккита тилла танга ташлаб изига қайтибди. Бирдан тўхтаб эшик панасидаги кампирга гапира бошлабди:

«Эй кампир, сен қўрқма, мен сенга яхшилик истайман. Мен илонлар подшоҳи аждарҳонинг валиахдиман! Фақат сен мен тўғримда ҳеч кимга оғиз очма». Сўнгра илон жўнаб кетибди. Тили танглайига ёпишиб қолган кампир ўзига келиб тангаларни олибди. Унинг ҳаёти кундан-кунга яхшиланиб бораверибди. Кампирнинг укасидан ёдгор бўлиб қолган бир чўпон йигит бор экан. У тез-тез аммасиникига келиб турарди. У аммасининг бойиб кетаётганлигида бир сир борлигини сезар ва бу сирни билишга ҳаракат қилар экан. Лекин кампир сир бой бермас, ўзини гўлликка солармиш.

Кунлар ўтиб, бойлик, мол-мулк кампирни қутуртирибди. У сирни чўпон йигитга очиб қўйибди. Ҳовлиққан йигит эса бир кун пайт пойлаб аждарҳоваччанинг думига болта урибди ва қочибди. Илон қувиб кетибди. Шу-шу йигит ўзига душман орттирибди. Кампирдан ҳам омад кета бошлабди.

Кунлардан бир куни чўпон йигит Челак мол бозорида эчки ҳайдаётган жаллобларга чўпон бўлиб ёлланиб жўнабди. Улар Қўрли қишлоғига келиб дам олишибди. Йигит ҳурсанд бўлиб қўшиқ хиргойи қилар, сал нарида катта ола эчкининг шохига ўралиб олган душманини сезмасди. Чўпон йигит зоғора нонни синдирмоққа чоғланиб турганида шифтдаги ёнаётган кўзларни кўриб лол қолибди. Аждарҳовачча ўзини зарб билан йигитга ташлабди. Йигит бошига зоғорани қўйиб улгурибди, аммо шаҳзоданинг зарби нонни синдира олмабди. Ўзи ерга чалпак бўлиб тушибди. Йигитлар пичоқлар билан ташланиб илонни тилка-тилка қилиб ташлашибди.

Мана шу воқеадан кейин Боғдод шаҳри аҳолисининг тинчи бузилибди. Ўз валиахдини йўқотган аждарҳо илонлар ёрдамида шаҳарга ҳар куни зарар етказа бошлабди. Одамлар фалокатга қарши нима қилиш кераклигини сўраб, мулла Камар ҳазратларига мурожаат қилдилар. Шунда ул ҳазрат шаҳар усталарига қирқ қулоқли қозон ясашни буюрибдилар. Қозон ясалиб бўлгач, Ҳазрат қирқта нафаси ўткир мулла танлабди, улар аждарҳони сеҳрлаб қозонга бостириб ташлашибди. Мулла Камар ҳазратлари айтибдиларки, «Қачон одамлардан инсоф кетса, диёнат юз ўгирса, шу қирқ мулланинг арвоҳи чирқираса аждарҳо қайта бош кўтаргай!»

Ҳозир Паркай, Вағожат қишлоқларида заҳарли илонлар жуда кўп изғиб юришади. Тарихий ажарҳо қўмилган тепалик эса ҳақиқатан бор.

— Одамлардан инсоф ва диёнат юз бурмасин илойим, — дейди бобом бош чайқаб.

Илоҳо, «Аждарҳо» ухлаб ётаверсин!

Б. ШЕРМАТОВ,
Гулистон.

СЎРАГАН ЭДИНГИЗ

Ҳурматли таҳририят!

Пулнинг ҳаддан ташқари қадрсизланиши оқибатида жамғарма банкида пул сақлаганлар жуда катта зарар кўрди. Аммо бу зарарни қоплаш юзасидан бирор чора-тадбир кўрилмаяпти. Ахир фуқаролар учун ҳам, давлат манфаати нуқтаи назаридан ҳам омонатга хиёнат қилиш ярамайди-ку! Жамғарма банки раҳбарияти ва республика ҳукумати бу борада нима ишлар қилаяпти? Тегишли жавобни газета орқали маълум қилишингизни сўрайман.

С. ТОЛИБОВ,
Наманган шаҳри.

Республика ҳукумати омонатчиларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадида шу йилнинг май ойида қарор қабул қилган. Лекин жамғармачиларни ижтимоий ҳимоялаш илгарироқ бошланган. 1992 йилнинг 1 январидан омонатчилар жамғармасига 3 фоиздан 15 фоизгача қўшимча маблағ тўланмоқда. Бунда албатта жамғарманинг тури, муддати инобатга олинади. Омонат жамғармаси муддати беш йилдан ошган бўлса, жамғармачининг болалари балоғат ёшига етгунга қадар қўйиладиган жамғармалар анча устунликка эга эканлигини таъкидлаб ўтмоқ лозим. Лекин ҳозирги бозор иқтисоди турмушимизга тобора чуқурроқ кириб келиши муносабати билан тўланаётган қўшимча фоиз миқдори уммонга томчидек ҳам асар этмаслиги ҳақиқат. Шу туфайли ҳам республика жамғарма банки омонатчиларни ижтимоий ҳимоялашнинг янги тадбирларини ишлаб чиқмоқдаки, шояд омонатга хиёнат қилишнинг олди олинса.

З. П. ЖИТКЕВИЧ,
Республика жамғарма банки раисининг муовини.

* * *

Мен Кармана шаҳрида яшайман. Касбим ўқитувчи, ишлаш жойим қўшни районда. Давлатнинг уйида тураман. Шу уйни хусусийлаштириш мақсадида тегишли жойга мурожаат қилсам, қаршиликка учрадим. «Сизнинг иш жойингиз бошқа ҳудудда» — деган сабабни рўкач қилишаяпти. Шу тўғрими?

К. РОЗИҚОВ,
Бухоро вилояти.

Республика вазирлар маҳкамасининг 13 август 1992 йил 378-қарорига асосан яшаш ва иш жойи ҳудудий жиҳатдан яқин бўлганлиги учун К. Розиқов ўзи яшаб турган уйни хусусийлаштириш ҳуқуқига эга.

С. Н БЕЛОУСОВА,
Тошкент шаҳар коммунал мулкчилик ва хусусийлаштириш бош бошқармасининг ҳуқуқшуноси.

ТЕЛЕФОН НОМЕРИМИЗ — 330748

ПАРИШОНХОТИР АЛОҚАЧИЛАР

— Алло, «Халқ сўзи»ми!

— Ҳа, хатлар бўлими эшитади.

— Кўктераклик мухлисингиз Валижонов безовта қилаяпти.

— Эшитаман...

— Газетангиз нима учун сотувга кам чиқарилади!

— Сотувга кам чиқарилиши сабабини маҳаллий матбуот тарқатувчи катта-кичик идораларда ўтирган мутасадди кишиларнинг ўз хизмат вазифаларига ўта совуққонлик билан қарашлари деб баҳолаш мумкин. Редакциянинг бунга алоқаси йўқ. Ҳамма гап ўтган йили обуна даврида шартнома тузишган вилоятлар сотувга мўлжалланган рўзномаларга буюртмани кам беришганида. Редакция 1993 йилда муштарийлар талаб-истакларидан келиб чиқиб уни кўпайтиришни режалаштирмоқда. Яхшиси сизга обуна бўлишни маслаҳат берамиз.

— Қани энди, имконим бўлгандаку аллақачонлар ёзилган бўлардим. Қўнғироқ қилишимнинг сабаби ҳам шунда. Рўзғордан амал-тақал билан орттирганимга обуна бўлиш мақсадида 4 ноябрь куни Тошкент шаҳридаги 1-алоқа бўлимига кирсам «Кечикдингиз, келаси йили келасиз», — дейди. Ростдан ҳам обуна муддати тугадими ёки узайтирилдими!

— Муддати 25 ноябргача узайтирилган. Бу ҳақда Республика алоқа вазирлигининг 29 октябрдаги фармойиши бор.

— Наҳотки, 4-ноябргача бу фармойиш жойларга етказилмаган бўлса. Агар бу ҳақда шу ерда туриб 1-алоқа бўлимидагилар бехабар бўлсалар, узоқ қишлоқдагилар қачон бохабар бўлишади. Қойил-е..!

• Истак

МЕН салкам олтмиш йилдан бери газета, журнал ўқийман. Барча маънавий бойликлар, руҳий мададлар калитини ана шу манбаларда кўраман. Лекин ҳаммавақт ҳам қаноатланиш даражаси бир хилда бўлавермайди. Айниқса ҳозирги кунларимизда рўй бериб турган адолатсизликлар, турмушимиздаги иллатларни фош қилишда уларнинг ўз ўрни, мавқеи бор. «Халқ сўзи» саҳифаларида бундай ҳодисаларнинг баҳоли-қудрат фош этилаётганлигини таъкидлаб ўтмоқ зарур. Газета саҳифаларидаги бундай воқеаларни ўқиганимда ўйланиб қоламан... Хулқ-атвори инсонийликка тўғри келмайдиган, тарбияси бузуқ бу одамлар қаердан пайдо бўлиб қолди. Ахир ўғирлик, бировнинг ҳақига хиёнат қилиш ота-боболаримизнинг қонида бўлмаган-ку.

Мен Катта Фарғона канали қурилишининг иштирокчисиман. У ерда бирорта эгри қўлни кўрмаган эдим. Нон, гўшт, қовун ва барча мевалар, кийим-кечаклар шундоқ канал қурилиши ёқаларида, очиқ жойларда турарди. Биров ноўрин қараб ҳам қўймас эди. Ейишарди, кийишарди, лекин кўзини олайтирмас эди. Мен 3,5 йил фронтда бўлдим. Қуролдошларимнинг иродасидан, вафодорлиги ва саховатидан ҳанузгача фахрланиб юраман.

ЧУҚУР ИЗТИРОБГА ТУШАМАН

55 йилдан бери педагоглик қиламан. Шундан 46 йили Фарғона давлат педагогика институтида ўтди. Ҳамиша гўзал шахс, гўзал инсон, мукаммал ўқитувчи етишсин деган улуғ ният билан яшадим. Ниятимга етгандайман. Лекин ҳаётда ҳамон учраб турган иллатларга дуч келганимда қаттиқ изтиробга тушаман. Ҳа, сиз журналистлар ва биз педагоглар зиммасида ҳали катта вазифалар кўпга ўхшайди. Бу мушкул, лекин шарафли ишларингизда сизларга куч-қувват, муаллифларингизга ақл-заковат тилайман. Адолатли кунлар тўла тантана қилишига имоним комил. Бизларни ана шу холис ниятлардан беҳасиб этмасин.

Ҳ. РУСТАМОВ,
Фарғона шаҳри.

• Мулоҳаза

ЮРТНИ ИТ БОССА ХОСИЯТИ БЎЛМАЙДИ

ТОШКЕНТ ҳамда республикамизнинг бир қанча йирик шаҳарларида ит кўпайиб кетганидан жиддий ташвишдаман. Чунки бундай ҳолнинг хосияти йўқлигини аждодларимиз башорат қилиб кетишган.

Энг асосийси, итларнинг қорнини тўйдириш муаммосини олайлик. Кучуклар бор — катталиги мушукдан фарқ қилмайди. Демак, ярим пиёла обиёвғон билан қаноатланади. Кейин ўртача итлар бор — бемалол бир боланинг овқатини ейди. Аммо бузоқдай келадиган кўппаклар бор — уларнинг қорни таталаганда унча-мунча нарсани кўрдим демаса керагов. Озиқ-овқат маҳсулотлари тақчил бўлиб турган ҳозирги шароитда ит боқиб семиртириш, кўпайтириш шартмикан? Итлар табиий муҳитнинг бузилишига ҳам оз таъсир кўрсатмайди. ...Одамни ташвишлантирадиган жойи шундаки, ифлосланган жойларда турли-туман қўнғиз ва бошқа зарарли ҳашаротлар кўпайиб бормоқда. Тиббиёт соҳасидаги озгина билимимга асосланиб айтишим мумкинки, буларнинг бари бугун бўлмаса эртага сиз билан бизнинг, фарзандларимизнинг саломатлигига жиддий таҳдид солиши мумкин.

Эътибор берган бўлсангиз, ит етаклаб юрган хоним ва хонимчалар аксариятининг кийиниш маданияти бизнинг шарқона одатларимизга сира-сира тўғри келмайди. Елка деганлари худди яйдоқ чўлнинг ўзгинаси. Узунми-калтами шим кийволишган. Эркаклар бўлса, майка-трусида. Бу гап кўпроқ «Сичқон сиғмас инига, ғалвир боғлар думига» қабилида кўп қаватли уйларда яшаётган биродарларимизга тааллуқли эканлигини таъкидлаш лозим. Маълумки, итларнинг зоти кўп, ранг-тусиям, ҳар хил. Шу маънода қадимдан келаётган бир ақидага жон-дилдан қўшиламан: оқ ит, қора ит — бари бир ит. У итлигига бориб, юмшоққина eрингдан шартта тишлаб узволиши ҳеч гапмас. Тошкентнинг Акмал Икромов туманидаги «Москва остонаси» деб номланган бекат атрофлари кўкаламзор жойлар. Яқинда ўша томонга йўлим тушиб, боғ оралаб бораётсам, олдимдан айиқдай кўппак чиқиб қолди. Бошимдан ҳушим учди, аъзойи баданимни қалтироқ босди. Муздеккина бўлиб, итнинг яқинидан ўтиб боряпман. Аҳволимни иршайиб кузатиб турган эгаси нима дейди денг:

— Дед, не бойся, сабака не кусайитса, — эмиш!

«Ҳе, сендақа набирадан ҳам, боққан кўппагингдан ҳам ўргилдим!» деб (нарироққа боргач) роса отасининг гўрига ғишт қаладим.

Итини етаклаб, ҳатто бошвоқсиз қўйиб юбориб юрганларга ҳаддан ташқари кўп дуч келяпмиз. Нафақат кўча ва хиёбонларда, ҳатто уларни автобус, трамвай, троллейбусларда, еросты поездларда, озиқ-овқат дўконларида учратишимиз табиий ҳолга айланиб қолмоқда.

Яна бир мисол. Шаҳардаги «Бошқирдистон» дўкони яқинида бир миршаб бармоғини бигиз қилганча болакайни койимоқда эди. Суриштирсам, уч-тўртта қўйини майсазорда ўтлатиб юргани учун дашном эшитаётгани маълум бўлди. Ваҳоланки, ўн-ўн бешта ит шу атрофда акиллашиб юргани миршабнинг парвойига ҳам келгани йўқ. Унинг тушунчасича, ит ёруғлик, қўй чориғлик бўлса керакда...

Итлар ҳақидаги мулоҳазаларимга «шукрона» айтиш билан нуқта қўймоқчиман. Эшитган бўлсангиз керак, бир бечора амаллаб рўзғордан орттириб янги дўппи ва яктак-иштон харид қилибди-да, кийиб кўчада шериги билан кетаётса, иттифоқо олақарға осмондан туриб қилғиликни қилиб ўтиб кетибди. Хуллас, янги дўппиниң ҳам, кўйлак-иштоннинг ҳам анчагина расвоси чиқибди. Шунда шериги унинг кўнглини кўтариш ва ноқулай вазиятдан чиқариш мақсадида:

— Ҳечқиси йўқ, ошна. Уйга борганда ювиб ташласанг, топ-тоза бўлади-қўяди, — деса, у бечора:

— Худога минг қатла шукур, — дебди.

— Ие! — ажабланибди иккинчиси. — Қандайдир ярамас олақарға кийимларингни расвосини чиқарди-ю, сен бўлсанг шукур қиласан— қани мантиқ?

— Мантиқ шундаки, сигирлар учмайди — шунисига шукур...

Қиссадан ҳисса: биз ҳам ўша хоним ва хонимчалар, майкачан эркаклар чўчқа, айиқ ёки фил етаклаб юрмаганига шукур қиламиз-да...

Турғун СОБИТОВ.

И. СТАЛИН, А. ГИТЛЕР: БУТУН ДУНЁ БИЗНИКИ БЎЛАДИ

Бир пайтлар большевиклар доҳийси Сталин ҳам, фашистлар доҳийси Гитлер ҳам бутун дунёга эгалик қилишни орзу қилишган. Аммо уларнинг ниятлари амалга ошмаган. Сабаби: бир--бирларига халақит беришган. Сиз кўриб турган суратдагидек бир стол атрофида «дўстона» зиёфатларда учрашишмаган. Бироқ, уларнинг бу тарихий «орзу»ларини бугунга келиб ҳаёт ҳақиқатига айлантиришга интилаётган кучлар яна бош кўтармоқда. СССР деган империя ва КПСС ни қайта тирилтиришга уринаётганлар бугун бирлашмоқдалар, дунё халқларига янги дорлар тикмоқдалар. Ана шундай қора ният кишилар пуч нарсаларни ҳаёл қилишаётгани устидан кулиб, «Культура» газетаси қошидаги «Айвон» кичик корхонаси бош директори Н. Айвазрян «иккинчи» Сталину, Гитлерларни, Берияю, Ленинларни ягона стол атрофида тўплади. Айниқса юртдошимиз «Адольф Гитлер» (А. Шишкин) ўз истеъдоди билан «ҳамтовоқ»ларини ортда қолдириб, катта муваффақият қозонди.

Суратда: А. Шишкин (А. Гитлер ролида, ўнгда) ҳамкасблари билан.

Расмий жавоб

«ҚЎЙНИДАН ТЎКИЛСА, ҚЎНЖИГА...»

(22 ОКТЯБРЬ, 1922 ЙИЛ)

Юқоридаги сарлавҳа билан чоп этилган фельетон юзасидан редакция масъул идоралардан жавоблар олди. Жумладан, Республика Соғлиқни сақлаш вазирининг биринчи муовини Р. Султонов имзоси билан келган хатда шундай дейилади: «Даволаш-муҳофазалаш муассасаларини маблағ билан таъминлаш учун бюджетдан маблағ ажратиш ниҳоятда мураккаблашганини ҳисобга олиб Республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги ўзининг 1992 йил 27 апрелдаги 253-буйруғи билан барча соғлиқни сақлаш муассасаларида бюджет маблағларини қатъиян тежаб-тергаб сарфлаш тартибини жорий этган бўлиб, маблағлар биринчи навбатда ходимларга иш ҳақи, стипендиялар тўлашга, беморларни овқатлантириш ва дори-дармон билан таъминлашга сарфланиши лозим эди. Булардан ортгани ва бюджетга кирмайдиган маблағлардан эса бошқа хил харажатларга ишлатилиши кўрсатилганди.

Вазирликнинг шу йил 7 августдаги 442-буйруғида барча соғлиқни сақлаш муассасалари сарф-харажатни қаттиқ назорат қилишлари ва уларни қисқартириш тўғрисида таклифлар ишлаб чиқишлари кўзда тутилган эди. Шунингдек, тиббиёт ва фармацевтика олийгоҳларига шартнома асосида ҳужжат қабул қилиш махсус буйруқ асосида тақиқланган.

Шуларга қарамасдан соғлиқни сақлаш муассасаларининг раҳбарлари тиббиёт олий ўқув юртларига ўз яқинлари, қариндошлари ва таниш-билишларини давлат маблағи ҳисобидан ўқитиш учун катта миқдорда пул ажратганлар.

Республика соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳайъатида молиявий интизомни бузганлиги учун бир гуруҳ мансабдор кишиларнинг қилмишлари муҳокама этилди ва уларга нисбатан жазо чоралари кўрилди. Жумладан, Бўка райони марказий касалхонаси бош врачи Х. Асомова, Боғдод райони марказий касалхонаси бош врачи Э. Назаров, Андижон шаҳар стоматология поликлиникаси бош врачи А. Абдуллаев, Шофрикон райони марказий касалхонаси бош врачи Бобоқуловлар вилоят соғлиқни сақлаш бўлимлари томонидан ишдан бўшатилди.

Шунингдек Урганч, Боғдод, Учкўприк район марказий касалхоналарининг бош ҳисобчилари Ш. Каримов, А. Мамадалиев, Ёқубовалар эгаллаб турган лавозимларидан четлатилди».

* * *

Ўрта Осиё темир йўли соғлиқни сақлаш хизмати бошлиғи Ш. Эшонхўжаевдан олинган жавобда шундай дейилади: «Мақола темир йўл тиббиёти муассасалари раҳбарлари ўртасида муҳокама этилди. Унда келтирилган фактлар тўла тасдиқланди. Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси Ховос бўлими касалхонаси бош врачи Р. Шокиров ва бош ҳисобчи Н. А. Родионовалар вазифаларидан четлаштирилди. Уларни жиноий жавобгарликка тортиш тўғрисидаги масала билан прокуратура шуғулланмоқда».

* * *

Рўзноманинг шу йил 22 октябрь сонида босилган «Қўйнидан тўкилса қўнжига...» сарлавҳали мақола Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳайъатида атрофлича ўрганилиб, муҳокама этилди, — дейилади вазирнинг биринчи муовини Б. Назаровнинг жавоб хатида.

Вазирлик мақолада кўтарилган масалага принципиал баҳо берар экан, олий ўқув юртлари ва давлат қарамоғида бўлган бюджет ҳисобидаги ташкилот раҳбарларининг фарзандларини ўқитиш учун пул ўтказиш ҳақида шартнома тузишни қатъиян қоралади.

Олий ўқув юртларида мутахассис кадрлар тайёрлаш бўйича ташкилотлар билан шартномалар ёш мутахассис ўқишни тамомлагач иш билан таъминланиши масаласи ҳал этилгандан сўнггина тузилади. Мақсад — мутахассисларга бўлган эҳтиёжни қондириш.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, шартнома асосида ҳужжатлари қабул қилинган абитуриент учун кириш имтиҳонларини топширишда ва конкурсларда иштирок этишда ҳеч қандай имтиёз берилмайди. Бу «Республика олий ўқув юртларига мақсадли қабул ҳақидаги низомда ва вазирликнинг 1992 йил 10 мартдаги 111-сонли буйруғида ҳам қайд қилинган. Барча олий ўқув юртларига маблағ ўтказиш эвазига мутахассислар тайёрлаш тўғрисида шартнома тузишда бюджет ташкилотларининг қайси манбадан фойдаланиб шартнома тузаётганига эътибор беришни тавсия этилди».

РЕКТОРНИНГ ИМЗОСИ

Бу мақолага Тошкент Давлат дорилфунунидан ҳам уч бетлик жавоб келди. Очиғи, жавобда нима деймоқчи бўлганига тушунолмадик. У жавоб эмас, тақризга ўхшайди: мақола таҳлил қилинади, баҳо берилади ва эътироз билдирилади. Масалан, мана бундай: «Ҳозир ТошДДда муҳит яхшиланиб барқарорлик устивор бўлиб бораётган бир пайтда алоҳида фактни олиб овоза қилиш у қадар тўғри бўлмаса керак деб ўйлаймиз».

Аввало, мақолада ТошДД номига айтилган бир оғиз ҳам танқидий гап йўқ. Гап Шеробод қариялар уйининг директори Қ. Омоновнинг ўғлини ўқитиш учун ТошДДга ноқонуний пул ўтказгани ҳақида. Қолаверса, мақолада биргина факт «овоза» қилинмаган, бунақа ўнлаб фактлар ҳақида ёзилган ва бу фактлар Молия вазирлиги комиссиясининг расмий хулосасидан олинган.

Умуман, Тошкентдаги университетнинг Шербоддаги Қ. Омоновни ҳимоя қилишига қандай зарурат туғилди экан?

Чамаси, дорилфунундаги қайси бир масъул одам ўзича ҳовлиқиб, мақолани тушуниб-тушунмай ушбу жавобни тайёрлаган ва ректорга имзога олиб кирган. Ректор, академик Т. Жўраев ҳам, балки мақолани ўқимасдан туриб бу жавоб-эътирозга имзо чекиб юборганлар...

Демоқчимизки, масъул ходимларнинг масъулиятсизлиги натижасида тайёрланган бунақа хатларга имзо чеккан биринчи раҳбарни бир кун келиб қаттиқ ҳижолат қилиб қўйиш мумкин. Шундан эҳтиёт бўлиш керак.

ТУНГИ САМАРҚАНД.
С. МАҲҚАМ олган сурат.

• Шунақаси ҳам бўлади

РУЛДА... МАСТ СУДЬЯ

ҚОНУН посбонлари ўзининг ҳатти-ҳаракатлари, турмуш-турмуши билан барчага ўрнак бўладиган кишилар. Айниқса, одил судлов вакиллари. Лекин улар орасида ҳам ўзлари ҳуқуқ-тартиботни қўпол равишда бузиб — «қиттак отиб олиб» шармандаларча машина чамбарагини бошқарадиганлари учраб туради. Мисол дейсизми? Марҳамат.

Шу йил 17 октябрь куни соат 16 да — иш вақтида Бўз райони ҳудудида Андижон вилояти суди аъзоси Ғуломқодир Казаков бошқариб бораётган А 92—22 АН номерли «Жигули» автомашинаси давлат автомобиль назорати ходими А. Хўжаназаров томонидан тўхтатилди. Унинг оғзидан... гупиллаб арок ҳиди келарди.

Бу гап бир зумда Тошкентгача етиб келди. Кимдир судьялар ҳам ўзи хон, кўланкаси майдон бўлиб кетишган деса, яна кимдир, ўзи айрим қонун посбонлари қонунни оёқости қилишга ўрганиб қолган, дейишди. Судья Ғ. Казаковнинг ўзи ҳам буни тан олиб, тушунтириш хати ёзиб берган:

«...Машинада маст ҳолда келаётган эдим. Бошқа спиртли ичимлик ичиб машина бошқармайман».

Энди гапнинг буёғини эшитинг. Судьянинг «бошқа ичиб, машина бошқармайман» деган сўзларига вилоят суди раиси Одина Ҳайдарова ишонган кўринади. Агар акси бўлганида, вилоят суди мана бир ойдирки, бутун республикага гап-сўз бўлган бу фактга ўз муносабатини билдириб, судья Казаковга тегишли жазо чораси белгиланган бўларди.

Дарвоқе, янги тартиб-қоида бўйича ичкилик ичиб қўлга тушган ҳайдовчиларга жазо чорасини халқ судьялари белгилайди. Энди, судьянинг ўзини суд қилишса — қизиғ-а? Суд бўлармикин ўзи, ёки бўлганида ҳам «ўзларининг» одамини жарима-парима билан жазолаб қўя қолишармикин?..

Қ. ДИЛМУРОДОВ.

• Саломатлик—туман бойлик

МУАММОЛАР БАРТАРАФ ЭТИЛАДИ

Куни кеча пойтахтимизда республика стоматологларининг 3-қурултойи ўз ишини якунлади. Мухбиримиз ана шу анжуман ташкилотчиларидан бири, медицина фанлари доктори Миржалол Мирёқубов билан учрашиб, ундан стоматолог-шифокорлар олдида турган вазифалар, муаммолар ҳамда анжуманда кўрилган масалалар борасида гапириб беришни илтимос қилди.

— Тиш оғриғи жуда ёмон дард. Унинг азобини татиб кўрганлар яхши билишади. Бундай пайтларда кишининг кўзига дунё қоронғу кўриниб кетади. Бу дард қурғур фақат оғриқ билан чекланиб қўя қолса майлийди-я. Лекин унинг инсоннинг бошқа аъзоларига етказадиган зарари ёмон оқибатларга олиб келиши мумкин. Кўпчилик эса буни билавермайди ёки билишни истамайди.

Қадимдан ота-боболаримиз тишни тоза тутиш маданиятига катта аҳамият берганлар. Ислом динида ҳам бунга алоҳида эътибор қаратилган. Хусусан, юз-қўлни ювишда оғизни ғарғара қилиш ва чайиш амалларининг асл моҳияти оғиздаги зарарли микробларни чиқариб ташлаш ва тишларни тоза тутишдан иборат. Бунинг самараси ўлароқ, ёши ўтиб қолса-да, аксарият қарияларнинг тишлари тўкилмай, бир текисда садафдек йилтираб турган. Ҳозирги кунда ушбу маданият деярли йўқ даражада. Мабодо бирортасининг тиши оғриб қолгудек бўлса, бир-икки кунда ўтиб кетар, деган ҳаёлда бир амаллаб унинг азобига дош беради. Гоҳида шундай бўлади ҳам. Айримлар оғриқ тишни олдириб ташлашади. Афсуски, бу чора даво эмас. Унинг асоратлари турли хил хасталикларни келтириб чиқаради. Бир сўз билан айтганда, оддий суякдан иборат бўлган тишлар инсон организмида муҳим ўрин тутади.

Бугунги кунда республикамизнинг турли жойларида тиш хасталикларининг сабабларини ўрганиш ва даволашга мўлжалланган бир қатор тиббий муассасалар ишлаб турибди. Уларда кўплаб малакали мутахассислар фаолият кўрсатишмоқда. Деярли ҳамма вилоятларда ихтисослашган, энг замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган стоматологик марказлар мавжуд. Шаҳар ва туманларда стоматологик поликлиникалар кишиларга тиббий хизмат кўрсатмоқда.

Тошкент Давлат тиббиёт олийгоҳи таркибида стоматология факультети очилиши республикамизда тиш хасталикларини даволашнинг янги, замонавий усулларини ўрганиш имконини яратди. Айни кунларда 11 та фан доктори ва кўплаб олимликка номзодлар республикамизда илмий стоматологияни янада тараққий эттириш йўлида тинмай заҳмат чекмоқдалар.

Экологик аҳволнинг бузилиши натижасида тиш касалликлари ҳам бир қадар кўпайди. Жумладан, оғиз бўшлиғи, милк, жағ тиш тўқималари касалликлари тобора кўпаймоқда. Чақалоқларда ҳам туғма стоматологик камчиликлар кўрсаткичи кун сайин юқорилаб бораётганлиги — мутахассисларни ташвишга солаётир. Баъзи жойларда тиббий муҳит ифлослиги шу даражага етганки, аҳоли чорваси заҳарли унсурлар ўрнашиб қолган ўсимликлар билан озиқланаётганлиги сабабли тишлари буткул тўкилиб кетмоқда.

Республика стоматолог-врачларининг 3-қурултойида биз юқорида зикр этилган масалаларни кенг ва атрофлича муҳокама қилиб олдик. Янги-янги таклиф ва мулоҳазалар ўртага ташланди. Анжуманда асосан қуйидаги масалалар кўрилди: ҳозирги бозор шароитида республика аҳолисига стоматология хизмати кўрсатишни янгича ташкил қилиш; барча стоматологик муассасаларни энг замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш; шу соҳа мутахассисларининг касб маҳоратларини ошириш; тиш хасталикларини даволашда ультратовуш, лазерь нурлари, дори-дармонлар билан бир қаторда доривор гиёҳлардан ҳам самарали фойдаланиш; болалар стоматологларини кўпайтириш.

Бундан ташқари, тиш касалликларини даволашнинг замонавий усул ва воситалари ҳақида ҳам фикр юритилди. Юрак-қон томир ҳамда қандли диабет касалликлари билан оғриган беморларга стоматологик ёрдам кўрсатиш масалалари ҳам қурултой кун тартибидан ўрин олган эди. Юз-жағнинг яллиғланиши ва йирингли касалликлари, микробли касалликларни даволашнинг янги, замонавий усуллари ўртоқлашилди. Турли ёшдаги кишиларга сунъий тишлар, протезлар қўйиш борасида тажрибалар алмашилди.

Қурултойда бир қатор қўшни жумҳуриятлардан келган мутахассис-шифокорлар ҳам қатнашишди. Улар билан тажрибалар алмашишдик. Тиш даволашда қўлланиладиган замонавий асбоб-ускуналар билан танишиб, ўзаро фойдали битимлар тузилди.

Қисқаси, стоматология соҳасида ҳам кўплаб хайрли ишлар қилиняпти. Энг муҳими, мустақиллигимиз шарофати туфайли биз ҳам эркин ишлаш бахтига муяссар бўлдик. Жаҳон эшиклари тобора кенгроқ очилаётган бир пайтда хорижий мамлакатлар медицинаси, хусусан стоматологияси ютуқлари билан танишиш ва улар билан мустаҳкам алоқалар ўрнатиш асосий мақсадимиз. Чунки кўпдан қуён қочиб қутулмас, деганларидай, дарднинг давосини ҳам кўплашиб топиш осонроқ кечади.

Суҳбатдош:
Ғафур Шер МУҲАММАД,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Спорт

СОБИҚ «ПАХТАКОР»ЧИЛАРГА ОМАД КУЛИБ БОҚДИ

ЯҚИНДА футбол бўйича Россия чемпионати ниҳоясига етди. Яхши ўйинчи деб эътироф этилганлар орасида собиқ «Пахтакор»чилар ҳам бор эди.

ЎЗБЕКИСТОН футбол мактабида сабоқ олиб, voyaга етган, «Пахтакор» командасининг кўзга кўринган, тажрибали ўйинчилари Андрей Пятницкий, Миржалол Қосимов, Геннадий Денисов бу йил Россиянинг олий лига командаларида ўйнашди. Мутахассислар, футбол ишқибозлари эътиборига тушди.

Владикавказнинг «Спартак» жамоасида тўп сурган М. Қосимов ва Г. Денисовларнинг фаол ҳаракатлари туфайли команданинг ҳимоя чизиғи анча мустаҳкамланди. Ўтган йил МДҲ биринчилигида сўнгги ўринларда борган бу команда олий лигани тарк этишига озгина қолганди. Миржалол, Геннадий ва Игорь Шквиринлар команда таркибида майдонга тушганларидан сўнг ўйинлар кундан-кунга қовуша бошлади. Г. Денисов эса командада диспетчер вазифасини ҳам бажарди. Ҳужумларни уюштирди. Қатор учрашувларда улар Москванинг энг кучли футбол клубларини доғда қолдиришди.

Россия биринчилиги қизғин ўтаётган кезлари мутахассислар Қосимов ва Денисовни терма команда таркибида ҳам яхши ўйин кўрсата олишини таъкидлашганди. Игор Шквиринни эса Швецияда ўтказиладиган Оврупо биринчилигида Россия шарафини ҳимоя қиладиган жамоага олишмоқчи эди. Аммо хорижга кетиш истаги устунлик қилди. Ва Игорь Исроилга кетиб қолди.

Яқинда Миржалол ва Геннадий Россия чемпионатининг кумуш совриндорлари деган унвонга сазовор бўлишди. Кейинги йилда улар Оврупо стадионларида УЕФА кубоги ўйинларида маҳоратларини намойиш этишмоқчи.

Бу йилги мавсум Москванинг «Спартак» командасида ўйнаган Андрей Пятницкий фаолиятида бурилиш ясади. Собиқ «Пахтакор»чи «Спартак»чи Ледяхов ва Онопколар билан бирга жамоага кетма-кет омад келтирди. У шу бир йил ичида МДҲнинг сўнги марта ўтказилган кубоги ўйинлари соҳиби, Россия чемпиони, мамлакат терма командаси аъзоси бўлди. Яқинда Кубок эгалари кубоги мусобақаларида («Спартак» — «Ливерпуль») ҳамюртимиз киритган тўп «Спартак»ка ғалаба келтирди.

«Пахтакор» таркибида ўйнаб кетган бу чарм тўп усталарининг эришаётган муваффақиятлари ёш «Пахтакор»чиларни илҳомлантирса ажаб эмас.

УЗБЕКИСТОН ТАЭҚВАНДОЧИЛАРИ БТФ АЪЗОСИ

ЎЗБЕКИСТОНДА таэквандо ассоциацияси Бутунжаҳон таэквандо федерациясига қабул қилинди.

— КОРЕЯНИНГ Санг Менг университети таклифига мувофиқ бир гуруҳ спортчилар, мутахассислар Сеулга сафар қилишганди, — дея гап бошлади ассоциация раиси Адик Ли. — Ўзбекистон қурилиш ашёлари саноати вазирлиги харажатларни кўтармаганида билмадим, у ёққа бориш насиб этармиди, йўқми?

Бутунжаҳон таэквандо федерациясининг штаб-квартираси Сеулда жойлашган. Ўзбекистон вакиллари зарур ҳужжатларни тайёрлаб бўлгач, аъзоликка кириш бадалини ҳам тўладилар. Шундан сўнг уларни федерацияга қабул қилинганлари билан БТФ бош котиби жаноб Ли табриклади. Бу воқеани маҳаллий матбуот кенг ёритди.

Спортчиларимиз Санг Менг университети таэквандочилари билан биргаликда машқлар ўтказишди. Сўнгра Сеулнинг диққатга сазовор жойлари, тарихий ёдгорликларини бориб кўришди. Яқин кунларда Корея Республикаси ёшлар терма жамоасининг Тошкентга сафари хусусида аҳдлашилди.

ЭЪЛОНЛАР

ЖАҲОН ИҚТИСОДИ ВА ДИПЛОМАТИЯ УНИВЕРСИТЕТИГА ҚАБУЛ ҚИЛИШ ТАРТИБИ ҲАҚИДА

Жаҳон иқтисоди ва дипломатия Университети ёшларимиз ўнлаб йиллар давомида орзу қилган, сифат жиҳатидан мутлақо янги олийгоҳдир. Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони асосида ташкил этилган бу олийгоҳ биринчи марта давлат миқёсида жаҳон иқтисоди, бизнес ва савдо, халқаро молия ва валюта-кредит муносабатлари, халқаро ҳуқуқ ва журналистиканинг турли соҳалари бўйича юксак билим ва малакага эга бўлган фан бакалаврлари ва магистрлари тайёрлашни амалга оширади.

Халқаро ишлар бўйича юксак билим ва малакага эга бўлган мутахассислар ҳамиша, ҳамма ерда керак эканлигини таъкидлаш ортиқча. Бу йўлдан борганлар асло кам бўлмайди, уларнинг келажаги порлоқдир.

Университетда таҳсил олиш муддати — уч йилдан олти йилгача.

Талабаларга таниқли олимлар, тажрибали педагоглар, шу жумладан, йирик чет эллик мутахассислар таълим беради. Талабаларнинг хорижий олийгоҳ ва илмий марказларда тажриба орттиришлари кўзда тутилмоқда. Улар камида тўрт тилда ўз она тилларидек сўзлашиш имкониятига эга бўладилар.

Университетнинг биринчи ва иккинчи курслари олий ўқув юртлари талабаларидан (улар неча йил тахсил олганликларидан қатъий назар) таркиб топади. Номзодлар ўзбек, рус, инглиз (немис ёки француз) тилларини билишлари, шунингдек, жаҳон иқтисоди, сиёсати, халқаро ҳуқуқ муаммолари бўйича умумий тушунчаларга эга эканликлари бўйича тест синовидан ўтадилар.

Ўқиш учун тўланадиган ҳақ шартлидир. Тўлов бадали талабанинг ижтимоий аҳволи, билим олишга бўлган интилишини инобатга олиш имконини беради. Ўқишдаги аъло натижалар учун талабалар тўловдан озод қилиниб, давлат ҳисобида ҳам ўқитилишлари мумкин.

Ҳужжатлар (ариза, кадрларни ҳисобга олиш шахсий варақаси, сурат) 1992 йил 16 ноябридан 16 декабригача қабул қилинади.

МАНЗИЛГОҲ: 700137, Тошкент, Буюк ипак йўли кўчаси, 54 (собиқ Луначарское шох кўча).

Тест синовлари 16—20 декабрь кунлари ўтказилади.

Алоқа учун телефон: 676769.

ЖАҲОН ИҚТИСОДИ ВА ДИПЛОМАТИЯ УНИВЕРСИТЕТИДАГИ ВАКАНТ ЎРИНЛАР ҲАҚИДА

Жаҳон иқтисоди ва дипломатия Университети ўзбек, рус, инглиз (немис, француз ёки араб) тилларини, шунингдек, жаҳон сиёсий тарихи, сиёсатшунослик, дипломатия, социология, иқтисод умумий назарияси, жаҳон иқтисоди ва савдоси, халқаро молия ҳамда валюта-кредит муносабатлари, менежмент, маркетинг, халқаро ва фуқаролик ҳуқуқлари, халқаро журналистика, математика, информатика назарияси, мамлакатшунослик, мантиқ, психология, башарият тараққиётининг тарихий, фалсафий ва маданий муаммолари каби соҳаларда чуқур билимга эга бўлган юқори малакали мутахассисларни илмий-педагоглик лавозимларига контракт асосида таклиф этади.

Меҳнат шартномалари ҳар икки томонга мақбул хусусий шартлар асосида давлат, рус ва хорижий тиллар бўйича тест синови ҳамда илмий соҳа бўйича суҳбат натижаларига қараб тузилади.

Ўқитувчиларнинг маоши олийгоҳлардаги мавжуд ставкалардан анча юқори.

Ҳужжатлар (ариза, кадрларни ҳисобга олиш шахсий варақаси, сурат, олий маълумот, илмий унвон ва даражани тасдиқловчи дипломлар нусхаси, илмий ишлар рўйхати, университет йўналишига оид муаммолар бўйича тайёрланган маъруза ва махсус курслар рўйхати ва тузилмаси) 1992 йил 16 ноябридан 16 декабргача қабул қилинади.

МАНЗИЛГОҲ: 700137, Тошкент, Буюк ипак йўли кўчаси, 54, (собиқ Луначарское шоҳкўча).

Алоқа учун телефон: 67-58-37.

"ЮГПРОММОНТАЖ" ТРЕСТИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ҚАЙТА ИШЛАЙДИГАН КИЧИК ЦЕХЛАРНИ ЛОЙИҲАЛАШТИРАДИ, ТАЙЁРЛАЙДИ ВА СОТАДИ:

-бир сменада 200 кг. қувватга эга бўлган уч блок-контейнердаги колбаса цехлари;
-иккита блок-контейнердаги 5 қорамол ва 5 чўчқага мослаштирилган кушхона;
-бир сменада 150 кг. тайёр маҳсулот берадиган мева, сабзавот ва доривор ўсимликлар қуритиш цехи;
-учта блок-контейнердаги соатига 50-100 кг. қувватга эга бўлган нонвойхона;
-учта блок-контейнердаги 3 тонна сутни қайта ишловчи (сариёғ, творог олиш учун) мини-завод;
-битта блок-контейнердаги бир кеча-кундузда 2.5-4 тонна сутни қабул қилувчи шохобча;
-еттита блок-контейнердаги 8-10 тонна сутни қайта ишловчи (қаймоқ, сир, сариёғ, пишлоқ, творог олиш учун) кичик сут заводи;
-29 блок-контейнердаги 10-15 тонна сутни идишларга жойловчи мини-завод.

Блок-контейнерлар аъло даражада тайёрланган ва уларни ўрнатиш учун кўп меҳнат сарфланмайди.

✉ Ўзбекистон Республикаси, Навоий шаҳри "ЮГПРОММОНТАЖ" тресте.
☎ 3-03-21, 3-12-06, 6-47-45, 6-44-40
Телетайп: 108711 "Волна"

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИГА ҚАРАШЛИ ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДАГИ РЕСПУБЛИКА ИНКАССАЦИЯ БИРЛАШМАСИ

Давлат корхоналари ва ташкилотларига, вазирликларга, муассасаларга, жамоа ҳамда давлат хўжаликларига, шунингдек кичик корхоналарга, ташкилот ва ширкатларга намунали (типовой) шартнома асосида савдодан тушган пуллар инкассация бўйича хизматлар кўрсатади.

Шу билан бир вақтнинг ўзида барча ҳаракатдаги инкассация маршрутларида Давлат қимматбаҳо бойликларини тўлиқ сақланишини таъминлайди.

Бирлашма шартномага асосан хўжалик органлари буюртмалари бўйича ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятидан мустақил равишда Марказий банк муассасаларидан олинган иш ҳақларини Ўзбекистон Республикаси барча районлари ва шаҳарларига етказиб беради.

Бирлашма хўжалик органлари буюртмаларига асосан корхоналар ва ташкилотлар кассаларига Давлат қимматбаҳо бойликлари тўлиқ сақланган ҳолда ва ўз вақтида етказилиб берилишини таъминлайди.

Агар бирлашма билан шартнома тузилса, ўз транспорти (темир йўл ва автомобиль) билан Ўзбекистон Республикаси ҳудуди доирасида заргарлик буюмлари ҳамда қимматбаҳо халқ хўжалиги юкларини етказиб беради.

Бундай шартнома тузиш учун Сиз Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг вилоят бошқармалари ва район муассасаларига мурожаат қилишингиз керак.

Тошкент шаҳридаги манзилгоҳ эса Ўзбекистон проспекти 6-уйда жойлашган.

Телефонлар: 33-63-98, 33-40-64.

БАНКДА ИШЛАМОҚЧИ БЎЛСАНГИЗ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бўш лавозимларни эгаллаш учун танлов эълон қилади.

Танловга ўзбек ва рус тилларини биладиган, шахсий компьютерда ишлай оладиган, олий иқтисодий маълумотга эга бўлган молия ходимлари, иқтисодчилар ҳамда бухгалтерлар таклиф этиладилар.

Марказий банкнинг Валюта-иқтисод бошқармасига инглиз тилини биладиган мутахассислар таклиф этиладилар.

Манзилимиз: Тошкент, Ўзбекистон проспекти 6, 421-хона.
Телефон: 32-36-79.

«ТИМАРТ» ТИЖОРАТ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ

1993 йил учун корхоналар, ташкилотлар ва бошқа манфаатдор муассасалар билан барча турдаги металл прокатларини етказиб бериш юзасидан шартнома тузади. Баҳоси олиб келинган кун ва келишилган муддатга биноан бўлади.

Тўловлар Ўзбекистон Республикасининг «Ўзинбанк» ва унинг Урганч, Андижон, Нукус ва Москва шаҳарларидаги филиаллари орқали амалга оширилади.

Шунингдек, «ТИМАРТ» фирмаси маълумотли ва ишбилармон ёшларни ҳудудий вакилликларга ишга таклиф этади.

Тошкент шаҳридаги телефон рақамимиз: 91-02-32.

Телетайп: 116134 «Қардан».
Манзилимиз: 700005, Тошкент шаҳри, 8-Март кўчаси, 57.

«Нафосат» ойномаси жамоаси ойнома бўлим муҳаррири С. Аҳмедовга акаси

Абдулла АҲМЕДОВнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Тошкент шаҳар солиқ бошқармаси бошлиғининг муовини

Улфат ХОШИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оиласи ва қариндош-уруғларига чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608. Буюртма Г—197.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир Анвар ЖУРАБОЕВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Карим БАҲРИЕВ, Эсиргап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Зоҳид НОРМУҲАММЕДОВ, Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Қулаҳмад РИЗАЕВ, Эркин САМАНДАР, Азим СУЮН, Александр ТЮРИКОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Александр УЛИЧКИН (масъул котиб, «Народное слово»), Муҳтарама УЛУҒОВА (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Раим ФАРҲОДИЙ, Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернининг босмахонаси. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 23.30. № Г—469. Тираж 28596. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12.